

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΑΦΙΞΕΩΝ ΣΤΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Συγγραφέας: Πετροπούλου Κατερίνα ΔΤ7934

Επιβλέπων καθηγητής: Ξανθός Γεώργιος

Ηράκλειο, Ιούνιος 2021

Copyright © Κατερίνα Πετροπούλου, 2021

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Ευχαριστίες

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή της πτυχιακής κ. Ξανθό Γεώργιο για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε αναθέτοντας μου το θέμα και την πολύτιμη καθοδήγηση και στήριξη που μου παρείχε στην εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας, αλλά και σε όλη την διάρκεια των σπουδών μου.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές μου στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου για τις χρήσιμες και ουσιαστικές γνώσεις που με εφοδίασαν και με προετοίμασαν κατάλληλα, ώστε να νιώθω έτοιμη για την αρχή της επαγγελματικής μου πορείας.

Ολοκληρώνοντας θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου που είναι πάντα δίπλα μου σε κάθε βήμα και σε όλες μου τις επιλογές.

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η ανάλυση των μεταβολών που συνέβησαν το διάστημα 2015-2019 στις αφίξεις και διανυκτερεύσεις στα καταλύματα, των νησιωτικών περιφερειών της Ελλάδος. Οι νησιωτικές περιφέρειες είναι τα Ιόνια Νησιά, τα νησιά του Βορείου Αιγαίου, τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου και η Κρήτη. Η πορεία των αφίξεων, διανυκτερεύσεων και της κατανομής των ξενοδοχείων και κάμπινγκ των περιφερειών είναι σημαντικές μεταβλητές για την διαμόρφωση των εισοδημάτων από τον τουρισμό για αυτό τον λόγο είναι σημαντικό να αναλυθούν. Οι πληροφορίες για τις αφίξεις, τις διανυκτερεύσεις και τα καταλύματα της κάθε περιφέρειας μπορούν να αξιοποιηθούν από τουλάχιστον τρεις ομάδες ενδιαφερόντων. Τους επενδυτές που μέσω των επεξεργασμένων πληροφοριών έχουν την δυνατότητα να τις αξιολογήσουν και να επιλέξουν την κατάλληλη για τους ίδιους επένδυση. Επίσης τους επιχειρηματίες της περιοχής που θα γνωρίζουν καλύτερα τις ευκαιρίες για να τις αξιοποιήσουν, αλλά και τις ενδεχόμενες απειλές με σκοπό την αποτελεσματικότερη διαχείριση τους και η τρίτη ομάδα που είναι οι τουρίστες. Οι τουρίστες που σκέφτονται να επισκεφτούν μια περιφέρεια, μέσω των πληροφοριών θα διαμορφώσουν μια εικόνα πριν ακόμα την επισκεφτούν.

Στην παρούσα εργασία εφαρμόστηκε ποσοτική έρευνα με βάση τα επεξεργασμένα δεδομένα που παρέχει η Ελληνική Στατιστική Αρχή για τις αφίξεις, τις διανυκτερεύσεις και τα καταλύματα της χώρας. Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε με απλές μεθόδους και πιο ειδικές όπως με τον δείκτη τοπικής εξειδίκευσης και της μεθόδου απόκλισης-συμμετοχής. Ένα γενικό και βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από την ανάλυση είναι πως και οι τέσσερις νησιωτικές περιφέρειες παρουσιάζουν μεγαλύτερη μεγέθυνση την εξεταζόμενη χρονική περίοδο 2015 με 2019 συγκριτικά με την Ελλάδα. Συνεπώς υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες για αξιοποίηση που η παρούσα μελέτη την διευκολύνει, μέσω παροχής πληροφοριών.

Λέξεις Κλειδιά: Αφίξεις & Διανυκτερεύσεις σε Ξενοδοχειακά Καταλύματα & Κάμπινγκ, Νησιωτικές Περιφέρειες, Δείκτης Τοπικής Εξειδίκευσης, Ανάλυση Απόκλισης-Συμμετοχής.

Abstract

The main subject of this thesis is to analyze the changes that occurred between 2015-2019 in arrivals and overnight stays in the accommodation, in island regions of Greece. The island regions are the Ionian Islands, the North Aegean islands, the South Aegean islands and Crete. Process of arrivals, overnight and distribution of hotels and camping regions are significant variables to form the income from tourism and for that reason is important to analysis them. Information on arrivals, overnights in accommodations of each region can be useful at least for three interest groups. Investors who through processed information, can evaluate them and choose appropriate investment for them. Also, the entrepreneurs of the region that will best know the opportunities to make use of them, as well as potential threats and can manage them more efficiently and the third group are tourists. Tourists that thinking about visiting a region, through the information will shape a picture before they even visited.

In this thesis, quantitative research was applied based on the processed data provided by the Hellenic Statistical Authority for arrivals, overnights, and accommodation in the country. The analysis was performed by simple methods and more specific such as with the location quotient and the model of shift-share analysis. A general and important conclusion that comes from the analysis is that all four island regions show greater growth in the examined period 2015 to 2019 compared to Greece. Therefore, there are significant opportunities for exploitation that this thesis helps it, by providing information.

Keywords: Arrivals & Overnights in Hotel & Camping, Island Regions, Location Quotient, Shift-Share Analysis.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες	ii
Περίληψη	iii
Abstract	iv
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	1
ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ	2
Εισαγωγή.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Εισαγωγή στον τουρισμό και τον ρόλο του στην ανάπτυξη μιας κοινωνίας	4
1.1. Εισαγωγικά: ορισμός τουρισμού και εννοιών που συνδέονται με τον τουρισμό	4
1.2. Ιστορική εξέλιξη	4
1.3. Βασικές διακρίσεις τουρισμού	5
1.4. Ρόλος Τουρισμού στην Ανάπτυξη.....	6
1.5. Τουρισμός εν μέσω υγειονομικής κρίσης	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Περιγραφή νησιωτικών περιφερειών και επιπτώσεις αφίξεων στην τοπική κοινωνία	9
2.1. Περιγραφή Νησιωτικών Περιφερειών Ελλάδος.....	9
2.2. Σημαντικότητα των αφίξεων και αρνητικές επιπτώσεις στην τοπική κοινωνία.	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Μεθοδολογία πραγματοποίησης ανάλυσης και Ανάλυση σε Αφίξεις και Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα των Νησιωτικών Περιφερειών της Ελλάδος	14
3.1. Μεθοδολογία Ανάλυσης.....	14
3.2. Ανάλυση Αφίξεων και Διανυκτερεύσεων στις Νησιωτικές Περιφέρειες της Ελλάδος.....	15
3.3. Ανάλυση καταλυμάτων στις Νησιωτικές Περιφέρειες της Χώρας.....	26
Συμπεράσματα	30
Βιβλιογραφία	33

ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ

Εικόνα 3.1. Χάρτης εξειδίκευσης αφίξεων στις νησιωτικές περιφέρειες της χώρας .	24
Εικόνα 3.2. Διάγραμμα με μεταβολές στις αφίξεις.....	25
Εικόνα 3.3. Διάγραμμα με μεταβολές στις διανυκτερεύσεις.....	25
Πίνακας 3.1. Ανάλυση Απόκλισης Συμμετοχής στις Αφίξεις Ιονίων Νήσων.....	17
Πίνακας 3.2. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Διανυκτερεύσεις Ιονίων Νήσων	17
Πίνακας 3.3. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Αφίξεις Βορείου Αιγαίου.....	19
Πίνακας 3.4. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Διανυκτερεύσεις Βορείου Αιγαίου	19
Πίνακας 3.5. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Αφίξεις Νοτίου Αιγαίου.....	21
Πίνακας 3.6. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Διανυκτερεύσεις Νοτίου Αιγαίου	21
Πίνακας 3.7. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Αφίξεις Κρήτης.....	23
Πίνακας 3.8. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Διανυκτερεύσεις Κρήτης	23
Πίνακες 3.9. - 3.10. Μέσα ποσοστά αφίξεων και διανυκτερεύσεων στις νησιωτικές περιφέρειες	24
Πίνακας 3.11. Εξειδίκευση σε κατηγορίες ξενοδοχείων με βάση τον αριθμό αστερίων στα Ιόνια Νησιά	26
Πίνακας 3.12. Εξειδίκευση σε κατηγορίες ξενοδοχείων με βάση τον αριθμό αστερίων στο Βόρειο Αιγαίο	27
Πίνακας 3.13. Εξειδίκευση σε κατηγορίες ξενοδοχείων με βάση τον αριθμό αστερίων στο Νότιο Αιγαίο	28
Πίνακας 3.14. Εξειδίκευση σε κατηγορίες ξενοδοχείων με βάση τον αριθμό αστερίων στη Κρήτη	29

Εισαγωγή

Ο τουρισμός συμβάλει σε σημαντικό βαθμό στην οικονομική ανάπτυξη μιας τοπικής κοινωνίας όπως μια περιφέρεια. Καθώς μια περιφέρεια που έχει έντονη τουριστική δραστηριότητα, γίνεται πόλος έλξης για επενδύσεις, που δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας συνεπώς αυξάνουν τα εισοδήματα των κατοίκων, υπάρχουν χρήματα για βελτίωση υποδομών, συγκοινωνιών και άλλες θετικές επιδράσεις άμεσες ή έμμεσες. Οι αφίξεις και οι διανυκτερεύσεις στα καταλύματα καθώς και η διάρθρωση των καταλυμάτων, είναι σημαντικά μεγέθη για την διαμόρφωση εισοδημάτων από την τουριστική δραστηριότητα και για αυτόν τον λόγο εξετάζονται στην παρούσα μελέτη (Ξανθός 2016, Pendrana 2013). Ο κυρίαρχος σκοπός της παρούσας εργασίας είναι μέσω της ανάλυσης στα δεδομένα των αφίξεων και διανυκτερεύσεων στα τουριστικά καταλύματα των νησιωτικών περιφερειών, να διεξαχθούν πληροφορίες χρήσιμες για όλους όσους έχουν ή επιθυμούν να αποκτήσουν κάποιου είδους εμπλοκή, με κάποια από τις νησιωτικές περιφέρειες που εξετάζονται. Κάποιες από τις ομάδες ενδιαφέροντος αποτελούν οι επενδυτές, οι οποίοι με τις πληροφορίες μπορούν γρηγορότερα και πιο αποτελεσματικά να επιλέξουν σε ποια περιοχή θα επενδύσουν μεγιστοποιώντας το κέρδος και ελαχιστοποιώντας τους κινδύνους που προκύπτουν σχεδόν από όλες τις επενδύσεις ανεξάρτητος οικονομικού μεγέθους. Οι επιχειρηματίες της εκάστοτε περιοχής που θα γνωρίσουν καλύτερα τις ευκαιρίες που πηγάζουν από την περιφέρεια στην οποία ανήκουν και θα μπορούν να επιλέξουν πως θα τις αξιοποιήσουν, καθώς και τις απειλές που με την γνώση μπορούν να τις διαχειριστούν πιο αποτελεσματικά. Επιπροσθέτως οι τουρίστες που θα έχουν την γνώση της περιφέρειας από μακροσκοπική πλευρά πριν ακόμα την επισκεφτούν για παράδειγμα τον αριθμό καταλυμάτων και τι είδους έχει σε μεγαλύτερο βαθμό από την Ελλάδα.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρονται εισαγωγικές έννοιες για τον τουρισμό, η ιστορική του εξέλιξη και οι βασικές κατηγορίες. Επίσης περιγράφεται η συμβολή του τουρισμού στην ανάπτυξη μιας κοινωνίας, σε παγκόσμιο επίπεδο, σε επίπεδο χώρας αλλά και σε επίπεδο περιφέρειας. Δεν θα μπορούσε να αγνοηθεί το αξιοσημείωτο γεγονός της παγκόσμιας υγειονομικής κρίσης του Covid-19 που έπληξε τον τουρισμό και στην μελέτη αναφέρεται συνοπτικά το σχέδιο δράσης που πρότεινε ο παγκόσμιος οργανισμός τουρισμού για την ανάκαμψη του από την πανδημία. Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφονται οι νησιωτικές περιφέρειες. Όπου αναφέρονται οι περιφερειακές ενότητες που περιέχει η εκάστοτε περιφέρεια. Επίσης αναφέρονται οι μεταφορικές υποδομές που συνδέονται με τον τρόπο που κάνουν άφιξη οι τουρίστες. Επιπλέον τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε περιφέρειας, όπως για παράδειγμα το κλίμα. Και τα χαρακτηριστικά της οικονομίας των περιφερειών. Επιπροσθέτως στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται οι θετικές και οι αρνητικές επιπτώσεις που έχει μια περιοχή από τις αφίξεις τουριστών. Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο, αρχικά περιγράφεται η μεθοδολογία με την οποία υλοποιήθηκε η έρευνα. Στη συνέχεια χωρίζεται η έρευνα σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος αναλύονται οι αφίξεις και οι διανυκτερεύσεις, οι μεταβολές τους και ποιες είναι οι πιθανές αιτίες αυτών καθώς και η εξειδίκευση της κάθε περιφέρειας σε ημεδαπούς ή αλλοδαπούς. Το δεύτερο μέρος της ανάλυσης αφιερώνεται στα καταλύματα που έχει η κάθε περιφέρεια, στις μεταβολές τους και στην εξειδίκευση σε συγκεκριμένες κατηγορίες ξενοδοχείων ανάλογα με τα αστέρια που έχει η εκάστοτε περιφέρεια. Στο τέλος περιγράφονται συμπεράσματα, όπου γίνονται και κάποιες ενδεικτικές προτάσεις για επένδυση η οποίες χρειάζονται περαιτέρω ανάλυση για την εφαρμογή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Εισαγωγή στον τουρισμό και τον ρόλο του στην ανάπτυξη μιας κοινωνίας

1.1. Εισαγωγικά: ορισμός τουρισμού και εννοιών που συνδέονται με τον τουρισμό

Τουρισμός είναι η επίσκεψη με μια το λιγότερο διανυκτέρευση για λόγους διακοπών, ανάπαυσης, επαγγελματικών, επιχειρηματικών και διάφορους σκοπούς που συνδέονται με τον τουρισμό.

Η αναψυχή είναι άμεσα συνδεδεμένη λέξη με τον τουρισμό και περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες που κάνουμε στον ελεύθερο χρόνο.

Ο ελεύθερος χρόνος που αναφέρεται είναι οι στιγμές που μπορούμε να αξιοποιήσουμε όπως επιθυμούμε (Tribe, 2011).

Η λέξη Τουρισμός έχει προέλθει από την αγγλική touring που έχει ρίζες από την γαλλική tour και την αρχαία ελληνική που είναι ο τόρνος. Έχουν σχέση με την περιοδεία στην γαλλική εκδοχή και με την κυκλική κίνηση που κάνει ο τόρνος στην αρχαία ελληνική (Σφακιανάκης, 2000).

1.2. Ιστορική εξέλιξη

Ο τουρισμός ως φαινόμενο προϋπάρχει από την αρχαιότητα για θρησκευτικούς, αθλητικούς, θεραπευτικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς. Η έννοια της φιλοξενίας προέρχεται από την Αρχαία Ελλάδα με τον Ξένιο Ζεύς και από την Ρώμη που οι άνθρωποι είχαν στην κατοχή τους πανδοχείο για σκοπούς απόκτησης εσόδων.

Η χρησιμοποίηση της λέξης Τουρισμός χρονολογείται πρώτη φορά το 1800 για να περιγράψει το ταξίδι με σκοπό την αναψυχή. Λόγω της δραστηριότητας αναπτύσσεται συνολικά μια κοινωνία, καθώς αναπτύσσονται οι θαλάσσιες και οι χερσαίες μεταφορές που αρχικά εξυπηρετούσαν σκοπούς κυρίως εμπορικούς. Επίσης εμφανίστηκαν οι τουριστικοί οδηγοί που καθοδηγούν κάποιον στο να μάθει τον τόπο που επιθυμεί να επισκεφτεί και η ταξιδιωτική λογοτεχνία που είναι ένα τύπος βιβλίου που δεν υπήρχε μέχρι τότε. Δημιουργήθηκαν τα πρώτα τουριστικά καταλύματα που χαρακτηρίζονται από υψηλές προδιαγραφές, διότι οι πρώτοι τουρίστες ήταν εύποροι και είχαν στην διάθεση τους ελεύθερο χρόνο. Ο τουρισμός εκείνης της περιόδου χαρακτηρίζεται και ως τουρισμός των "gentiers" και περιλαμβάνει ανθρώπους με υψηλά εισοδήματα (Krapf, 1964).

Την εισαγωγή του φαινομένου του μαζικού τουρισμού εισάγει ο Thomas Cook, μέσω ταξιδιών σε ομάδες, γεγονός που μειώνει το κόστος και κάνει προσιτά τα ταξίδια και στις μεσαίες εισοδηματικές τάξεις.

Ένας άλλος παράγοντας που οδήγησε στη μετατροπή του τουρισμού και δημιουργία πακέτων που απευθύνονται σε όλες τις εισοδηματικές τάξεις, ήταν πως με την ολοκλήρωση του πρώτου παγκοσμίου πολέμου και του πληθωρισμού που

ακολούθησε, συρρικνώθηκαν τα εισοδήματα, συνεπώς θα μειωνόταν οι τουρίστες εάν δεν άλλαζε κάτι.

Επιπλέον μία αλλαγή που συνέβη ήταν η δημιουργία τουριστικής ζήτησης σε δύο περιόδους, στο καλοκαίρι που προϋπήρχε και στον χειμώνα που πρώτο εμφανίστηκε. Δίνοντας νέους πόλους έλξης σε ένα προορισμό που είναι οι τάσεις μόδας και η ψυχαγωγία. Ένας αξιοσημείωτος παράγοντας "κλειδί" για την ανάπτυξη του τουρισμού είναι οι διακοπές μετ' αποδοχών των εργαζομένων που καθιερώθηκαν το 1936 δίνοντας ένα κίνητρο παραπάνω με την μισθολογική αμοιβή και ταυτόχρονη παροχή ελεύθερου χρόνου (Cassou, 1967).

Η περίοδος του 20ου αιώνα είναι χωρισμένη σε δύο περιόδους, το πρώτο μισό ο τουρισμός ήταν ένα αγαθό πολυτελείας που απολάμβαναν μόνο τα υψηλά εισοδηματικά στρώματα, ενώ το δεύτερο μισό ο τουρισμός γίνεται ένα προσίτο αγαθό με τυποποιημένα χαρακτηριστικά. Με αναφορά στα 4S που περιλαμβάνει ο μαζικός τουρισμός που είναι από τα αρχικά των λέξεων Sun, Sea, Sand και Sex που αρκούσαν για τον τουρισμό διασκέδασης. Η ανοδική τάση που ακολουθεί ο τουρισμός, οδηγεί και σε αλλαγές όπως η πιο επιστημονική προσέγγιση του "φαινομένου" τουρισμός, και η ακόμα μεγαλύτερη ανάπτυξη των μεταφορικών μέσων. Επίσης ή διαμόρφωση ναυλωμένων πτήσεων (charter) και η δημιουργία καταλυμάτων που απευθύνονται σε όλες τις εισοδηματικές τάξεις. Καθώς και διαμόρφωση ειδικών χώρων για εξυπηρέτηση του ανερχόμενου επαγγελματικού τουρισμού (Boyer 1972, 1982).

Η περίοδος του 21ου αιώνα χαρακτηρίζεται από μια ακόμη μεγαλύτερη και ταχύτερη άνοδο του τουρισμού. Καθώς με την εξέλιξη της τεχνολογίας, πλέον το "εμπόδιο" της απόστασης έχει ελαχιστοποιηθεί και ευνοεί την έλευση τουριστικών ροών από χώρες όπως η Κίνα που απέχει πολύ από τις χώρες υποδοχής. Η άνιση κατανομή της πυραμίδας ηλικιών και η υπέροχη της τρίτης ηλικίας σε πολλές περιοχές του πλανήτη, εισάγει σε μεγάλο βαθμό το κριτήριο ποιότητα του τουριστικού προορισμού έναντι της ποσότητας των επισκέψεων που κυριαρχούσε μέχρι πρότινος. Η ποιότητα συμπεριλαμβάνει την ασφάλεια, όπως το επίπεδο ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και τη μετατροπή των 4S στο μοντέλο των 4E που είναι τα αρχικά των λέξεων Environment and Clean Nature, Event and Mega Event, Education και Entertainment and Fun, όπου καθοδηγούν σε μια πιο ποιοτική προσέγγιση (Boyer 1972, 1982, Griffin κ.α. 2018).

1.3. Βασικές διακρίσεις τουρισμού

Οι βασικές κατηγορίες που διακρίνεται ο τουρισμός είναι έξι σύμφωνα με τον (Ηγουμενάκη κ.α. 2004)

1. **Ο ατομικός τουρισμός** που αποτελείται κατά μεγάλο μέρος από μεμονωμένη μετακίνηση συνήθως με ιδιωτικά μέσα. Έχει χωριστεί σε δύο συστήματα το IIT(Individual Inclusive Tours) στο οποίο ο τουρίστας δεν έχει κάποιο πακέτο και καθορίζει εξ' ολοκλήρου το ταξίδι. Και το GIT(Group Inclusive Tour) όπου ο κάθε τουρίστας είναι στην διακριτική του ευχέρεια να μετακινείται μεμονωμένα. Κατέχει όμως τουριστικό πακέτο που περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον μεταφορά, διαμονή και κάποιο γεύμα.
2. **Μαζικός τουρισμός** χαρακτηρίζεται από ομαδική μετακίνησης ατόμων και υλοποίηση διαφόρων δραστηριοτήτων συλλογικά.
3. **Εσωτερικός Τουρισμός** είναι ο τουρισμός που υλοποιείται από ντόπιους εντός της χώρας. Αυτή η μορφή τουρισμού πραγματοποιείτε συνήθως στις μεγάλες εορτές (Χριστούγεννα και Πάσχα) και είναι εξαιρετικά προσοδοφόρο

για την χώρα, καθώς τα χρήματα παραμένουν στην οικονομία, διότι δεν υπάρχουν εκροές.

4. **Εξωτερικός Τουρισμός** είναι εκείνος που υλοποιείται από άτομα που έχουν διαφορετική χώρα μόνιμης κατοικίας από την οποία απομακρύνεται προσωρινά, έτσι ώστε να επισκεφθούν μια άλλη χώρα για τουριστικούς σκοπούς και χωρίζεται σε δύο υποκατηγορίες. Την ενεργητικό όπου οι αλλοδαποί κάνουν άφιξη στην χώρα που εξετάζουμε, θετικός γεγονός διότι εισέρχεται στην οικονομία συνάλλαγμα. Και τον παθητικό που σημαίνει ότι οι ντόπιοι αποχωρούν για μια άλλη χώρα, αρνητικό γεγονός καθώς γίνεται εκροή συναλλάγματος από το εγχώριο οικονομικό σύστημα.
5. **Συνεχής Τουρισμός** όπου σε αυτό το είδος δεν υπεισέρχεται εποχικότητα, διότι συμβαίνει καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου και αυτό σημαίνει πως οι δραστηριότητες που περιλαμβάνει δεν επηρεάζεται από τις διακυμάνσεις του εκάστοτε κλίματος. Όπως είναι για παράδειγμα ο εκπαιδευτικός τουρισμός, ο τουρισμός πόλης, ο εκθεσιακός τουρισμός, ο συνεδριακό τουρισμός και τα ταξίδια κινήτρων που λειτουργούν ως εργασιακή ανταμοιβή (Ηγουμενάκη κ.α. 2004).

1.4. Ρόλος Τουρισμού στην Ανάπτυξη

Ως οικονομική δραστηριότητα ο τουρισμός έχει αντίκτυπο παγκόσμιος και επιδρά σε διάφορες πτυχές της ζωής, όπως σε θέματα κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά. Όλες αυτές οι επιδράσεις έχουν οδηγήσει τον τουρισμό να είναι ένας σημαντικά αναπτυσσόμενος κλάδος της οικονομίας (Ζαχαράτος, 1999).

Επίδραση τουρισμού στην Χώρα

Ο τουρισμός στην Ελλάδα έχει ρόλο καθοριστικής σημασίας καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής το 2019 συμμετείχε σε ποσοστό 12,5% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Σε περιόδους κρίσης όπως αυτή που επικράτησε με την κρίση στην Ελλάδα, ο τουρισμός βελτιώνει την κατάσταση, καθώς μειώνει την ανεργία, δημιουργεί εισοδήματα και είναι μια κυρία πηγή εσόδων για πολλές περιφέρειες της Ελλάδος. Το αρνητικό στοιχείο είναι η εποχικότητας που διακατέχει το ελληνικό τουριστικό "πακέτο" λόγω της κυριαρχίας των διακοπών της θερινής περιόδου που εμπεριέχουν τον Ήλιο και την Θάλασσα ως κύριο πόλο έλξης όπως στην πλειοψηφία των περιοχών της Ευρώπης (Ίκκος κá. 2020).

Επίδραση του Τουρισμού στην Περιφέρεια

Ο τουρισμός είναι αλληλένδετη έννοια με την περιφερειακή ανάπτυξη, καθώς η τουριστική πρόοδος συνδέεται με την αύξηση των τουριστικών ροών (Polyzos & Navis, 2013).

Έχει διαπιστωθεί πως αναπτυσσόμενες κοινωνίες που υιοθετούν αλλαγές στον τουρισμό που έχει ακόμα πολλά περιθώρια βελτίωσης, αναπτύσσονται πιο γρήγορα καθώς οι υπόλοιπες οικονομικές συνιστώσες έχουν μια τάση προς το γήρας (Πρινιωτάκη κá. 2008).

Στην Ελλάδα ειδικά, η δραστηριότητα του τουρισμού συμπορεύεται με την γεωγραφική κατανομή της πολιτιστικής κληρονομιάς, γεγονός που καθιστά τον τουρισμό άμεσα συνδεδεμένο με την ανάπτυξη των περιφερειών (Πολύζος, 2002). Οι επενδύσεις που γίνονται και συνδέονται άμεσα με τον τουρισμό, όπως και τουριστικές υποδομές που

σχετίζονται με φιλοξενία, εστίαση και παρεμφερών δραστηριοτήτων(αθλητικών και πολιτιστικών) συμβάλουν στην ανάπτυξη μιας περιοχής (Καλαϊτζή κά. 2010).

Ο τουρισμός ως δραστηριότητα που υπάγεται στον τριτογενή τομέα, είναι "οριζόντια" δραστηριότητα που σημαίνει πως επιδρά σε πολλούς τομείς. Και οι επιδράσεις φαίνονται στον πρωτογενή τομέα όπως για παράδειγμα ζήτηση για εστίαση που αντλεί προμήθειες κυρίως από τον πρωτογενή τομέα, στο δευτερογενή τομέα όπως για παράδειγμα ζήτηση για ένδυση, καθώς και σε άλλες δραστηριότητες του τριτογενή τομέα στον οποίο ανήκει όπως είναι η ζήτηση για υπηρεσίες καλλωπισμού (Ίκκος κά. 2020).

Ο τουρισμός συμβάλει στην οικονομία μιας χώρας και ιδιαίτερα στην Ελλάδα και στις νησιωτικές περιφέρειες που εξετάζονται στην παρούσα μελέτη πιο συγκεκριμένα προσφέρει:

Αύξηση στα εισοδήματα:

Οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται είτε έχουν άμεση είτε έχουν έμμεση σχέση με τον τουρισμό αυξάνουν το εθνικό εισόδημα. Αυτό συμβαίνει στην Ελλάδα και σε πιο μεγάλη "ένταση" στις νησιωτικές περιφέρειες που χρησιμοποιούν τον τουρισμό ως "κινητήρια δύναμη" (Page, 2003).

Συμβολή στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας:

Στην Ελλάδα ένα μεγάλο ποσοστό εργάζεται σε θέσεις που έχουν άμεση σχέση με τον τουρισμό ή έμμεση με το να "τροφοδοτούνται" με ζήτηση από τις τουρίστες δραστηριότητες. Γεγονός που καθιστά τον τουρισμό από τις κυριότερες δραστηριότητες του τριτογενή τομέα παραγωγής (Page, 2003).

Βελτιώνει το ισοζύγιο πληρωμών:

Μέσω του τουρισμού η χώρα λαμβάνει ξένο συνάλλαγμα που δημιουργεί τις κατάλληλες προϋποθέσεις για έλευση συναλλάγματος που συμβάλει στην ανάπτυξη της οικονομίας και στις βελτιώσεις εισοδημάτων των κατοίκων.

Ο τουρισμός και οι αφίξεις πραγματοποιούνται από ανθρώπους συνεπώς αναμφίβολα συντελούν στην ανάπτυξη μιας περιοχής πολύπλευρα και σε αυτή την υπό ενότητα θα αναλυθεί πως βοηθάει κοινωνικά.

Συμβάλει στην αλληλοκατανόηση μεταξύ των λαών:

Με την βοήθεια του τουρισμού διαφορετικά ήθη, έθιμα και κουλτούρες έρχονται σε επαφή κερδίζοντας ο ένας λαός από τον άλλο μια νέα "οπτική" μέσω ανταλλαγής απόψεων, εμπειριών αλλά και γνώσεων.

Βελτίωση της κατανομής του πληθυσμού:

Μειώνοντας την μετανάστευση του πληθυσμού μέσω της δημιουργίας ευνοϊκών συνθηκών για να παραμένουν οι κάτοικοι στη περιοχή τους και έτσι υπάρχει μια πιο καλή κατανομή πληθυσμού ανάμεσα στα αστικά κέντρα και στην επαρχία (Andriotis, 2000).

Διατηρεί τη πολιτιστική κληρονομιά:

Τα μουσεία και οι αρχαιολογικοί χώροι αποτελούν πόλο έλξης επισκεπτών, συνεπώς ο τουρισμός δίνει κίνητρο να διατηρηθούν και να μην μετακινηθούν μνημεία και εκθέματα προς τα μουσεία των πόλεων, καθώς και να μην κατεδαφιστούν κτήρια παλαιάς εποχής που προσδίδουν γραφικότητα. Επίσης τα ήθη και τα έθιμα είναι πόλο έλξης σε μια περιοχή, συνεπώς ο τουρισμός δίνει κίνητρο να συνεχίσουν να υπάρχουν (Στατήρη, 2011).

1.5. Τουρισμός εν μέσω υγειονομικής κρίσης

Ο τουρισμός το τελευταίο χρονικό διάστημα έχει υποστεί μεγάλο "τραύμα" εξ αιτίας της μείωσης των εισοδημάτων και του φόβου που κρατάει σε χαμηλό επίπεδο τις τουριστικές ροές. Όμως κάθε κοινωνία όπως και η Ελληνική έχει την δυνατότητα να υιοθετήσει τις ανερχόμενες τάσεις για ένα πιο βιώσιμο μέλλον και να αξιοποιήσει τα ψηφιακά "εργαλεία" για να κερδίσει ξανά τον τουρισμό που είναι πολύ σημαντικό κομμάτι της οικονομίας. Έτσι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού έχει καταδείξει κάποιες τάσεις που μπορούν να βοηθήσουν στην ανάκαμψη του τουρισμού, είναι ένα καλό παράδειγμα που αναδεικνύει την καθοριστική θέση του τουρισμού στην οικονομία, καθώς ακόμα και σε τέτοιες στιγμές προσπαθούν να αναδείξουν τρόπους για να ανακάμψει αυτή η δραστηριότητα.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού παρέχει τεχνικό και υποστηρικτικό πακέτο για την ανάκαμψη της κρίσης του COVID-19 που στηρίζεται σε 3 πυλώνες: 1) οικονομική ανάκαμψη (που αναδεικνύει την σημαντικότητα της μέτρησης δεδομένων, δημιουργία πλάνου ανάκαμψης και υποστηρικτικών προγραμμάτων καθώς και μια ανάπτυξη προσανατολισμένη σε πιο βιώσιμο τρόπο). 2) Marketing και προώθηση (μέσω του οποίου γίνεται σύσταση σε κάθε προορισμό να γνωρίζει το πακέτο που προσφέρει τα προτερήματα και τα μειονεκτήματα και μέσω τεχνικών του marketing να αξιοποιεί τις ευκαιρίες και να διαχειρίζεται καλύτερα τις απειλές που προέρχονται από το περιβάλλον). 3) Θεσμική τόνωση και χτίσιμο ελαστικότητας (η υγειονομική κρίση ένα βασικό γεγονός που κατέδειξε είναι πως όλα αλλάζουν από την μια στιγμή στην άλλη, σε αυτό τον πυλώνα προτείνεται η εκπαίδευση στην νέα "πραγματικότητα" που δημιούργησε ο covid-19 και γενικά η εκμάθηση της ικανότητας να προσαρμόζονται σε διαφορετικές καταστάσεις που είναι πολύ καθοριστικής σημασίας ικανότητα) (UNWTO, 2020).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Περιγραφή νησιωτικών περιφερειών και επιπτώσεις αφίξεων στην τοπική κοινωνία

2.1. Περιγραφή Νησιωτικών Περιφερειών Ελλάδος

Η Ελλάδα αποτελείται από 13 περιφέρειες, στην παρούσα μελέτη γίνεται ανάλυση στις 4 από αυτές που είναι οι νησιωτικές περιφέρειες, οι οποίες περιλαμβάνουν τα Ιόνια Νησιά, τα νησιά του Βόρειου Αιγαίου, τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου καθώς και τη Κρήτη που είναι από τα μεγαλύτερα νησιά της Μεσογείου και το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδος. Παρακάτω περιγράφονται τα χαρακτηριστικά της κάθε περιφέρειας.

Ιόνια Νησιά

Η νησιωτική περιφέρεια των Ιονίων Νήσων συνίσταται από 5 Περιφερειακές Ενότητες:

1. Η Περιφερειακή Ενότητα της Κέρκυρας, που περιλαμβάνει την Κέρκυρα, τους Όθωνους, τους Παξούς και μερικά μικρά νησιά.
2. Η Περιφερειακή Ενότητα της Ζακύνθου, που περιλαμβάνει την Ζάκυνθο και μερικά μικρά νησιά με κυριότερα τις Στροφάδες που είναι νησίδες.
3. Η Περιφερειακή Ενότητα της Ιθάκης, που περιλαμβάνεται στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Επτανήσων.
4. Η Περιφερειακή Ενότητα της Λευκάδας, που περιλαμβάνει εκτός από το ομώνυμο νησί και κάποια μικρά νησιά του Ιονίου Πελάγους όπως Πριγκιπωνήσια, Κάλαμος, Μεγανήσι και Καστός.
5. Η Περιφερειακή Ενότητα Κεφαλονιάς, που συνίσταται από την Κεφαλονιά που έχει την μεγαλύτερη έκταση από όλα τα Επτάνησα (INSETE, 2020a).

Μεταφορικές Υποδομές

Η περιφέρεια Ιονίων Νήσων περιέχει 3 αεροδρόμια, ένα στην Κέρκυρα, ένα στην Ζάκυνθο και ένα στην Κεφαλλονιά. Επίσης περιλαμβάνει 5 κύριους λιμένες ένα σε κάθε περιφερειακή ενότητα και συγκεκριμένα στα νησιά Κέρκυρα, Ιθάκη, Ζάκυνθος, Λευκάδα και Κεφαλλονιά. Όσο αφορά τον οδικό άξονα, σε κάθε ενότητα είναι χωρισμένος σε περισσότερα επίπεδα έτσι ώστε να υπάρχει πρόσβαση σε όλες τις περιοχές (INSETE, 2020a).

Χαρακτηριστικά Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Το νησιωτικό σύμπλεγμα των Ιονίων Νήσων περιλαμβάνει 32 νησιά, από τα οποία τα 14 είναι κατοικημένα. Πληθυσμιακά είναι η πιο μικρή περιφέρεια, όμως ταυτόχρονα είναι και η πιο πυκνοκατοικημένη. Η συνολική έκταση των Ιονίων Νήσων αποτελεί το 1.8% της χώρας. Η μορφολογία που χαρακτηρίζει την περιφέρεια κατά κύριο λόγο βουνά με αρκετό υψόμετρο, δεδομένου πως είναι νησιωτική. Περιλαμβάνει 130 παραλίες. Το κλίμα χαρακτηρίζεται από ήπιους χειμώνες, έχει πολλές βροχοπτώσεις, αέρα υψηλής θερμοκρασίας, με πολλές μέρες ηλίου και υγρασίας. Γεωλογικά εμφανίζει έντονη σεισμική δραστηριότητα, κυρίως στο κεντρικό και νότιο τμήμα (INSETE, 2016a).

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά της οικονομίας υπάρχει υψηλή συγκέντρωση 89% των δραστηριοτήτων στον τριτογενή τομέα (τουρισμός και εμπόριο), ενώ οι υπόλοιποι 2

τομείς τείνουν να συρρικνώνονται. Ο τουρισμός και οι αφίξεις που αποτελούν κομμάτι του τριτογενή τομέα και αντικείμενο μελέτης στην παρούσα εργασία, προέρχονται κυρίως από το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι τουρίστες προέρχονται κατά κύριο λόγο από τα αεροδρόμια διεθνών αφίξεων που είναι και τα 3 αεροδρόμια που περιλαμβάνει η περιφέρεια (INSETE, 2016a).

Βόρειο Αιγαίο

Η νησιωτική περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου αποτελείται επί 5 Περιφερειακές Ενότητες:

1. Η Περιφερειακή Ενότητα Λέσβου, που περιέχει την Μυτιλήνη που είναι το τρίτο μεγαλύτερο νησί μετά της Ελλάδος μετά την Κρήτη και την Εύβοια.
2. Η Περιφερειακή Ενότητα της Ικαρίας, που περιλαμβάνει τα νησιά της Ικαρίας, των Φούρνων και της Θύμαινας.
3. Η Περιφερειακή Ενότητα της Λήμνου, που περιλαμβάνει την Λήμνο και τον Άγιο Ευστράτιο.
4. Η Περιφερειακή Ενότητα της Σάμου, που περιλαμβάνει το ομώνυμο νησί.
5. Η Περιφερειακή Ενότητα Χίου, που περιέχει τα νησιά Χίος, Ψαρά, Αντιψαρά και Οινούσες (INSETE, 2020b).

Μεταφορικές Υποδομές

Από μεταφορικές υποδομές η περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου διαθέτει 5 αεροδρόμια, ένα σε κάθε περιφερειακή ενότητα. Επίσης διαθέτει 5 κύρια λιμάνια που βρίσκονται στη Λήμνο, στη Χίο, στη Μυτιλήνη, στην Ικαρία και στη Σάμο. Τέλος το οδικό δίκτυο είναι περιορισμένο σε τοπικό επίπεδο και ανάλογο με το χερσαίο σύνορο (INSETE, 2020b).

Χαρακτηριστικά του Βορείου Αιγαίου

Η περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου περιλαμβάνει πολλά νησιά εκ των οποίων μόνο τα 10 είναι κατοικημένα και πολλές βραχονησίδες. Το έδαφος είναι κυρίως ορεινό και ημιορεινό. Το κλίμα έχει σημαντικές διαφοροποιήσεις εντός της περιφέρειας. Συγκεκριμένα στη Λέσβο, Λήμνο και Άγιο Ευστράτιο έχει εύκρατο κλίμα με λίγες βροχές στα δυο τελευταία νησιά. Η Χίος έχει μεσογειακό κλίμα και ξηρασία το καλοκαίρι. Οι Οινούσες και τα Ψαρά έχουν μεσογειακό κλίμα με ξηρασία την θερινή περίοδο και ήπιους χειμώνες. Το κλίμα στην Ικαρία, τους Φούρνους και την Σάμο έχει δροσερά καλοκαίρια και ήπιους χειμώνες (INSETE, 2015).

Σχετικά με την οικονομία η περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου βασίζεται κυρίως στον τριτογενή τομέα σε ποσοστό 85% με το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων να προέρχεται από τον τουρισμό, το εμπόριο και την διαχείριση ακίνητης περιουσίας. Ο πρωτογενής τομέας κατέχει μόνο το 13% των απασχολούμενων και ο δευτερογενής το 16%. Τα είδη του τουρισμού που επιλέγουν εκείνοι που επισκέπτονται την περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου είναι κυρίως τουρισμός αναψυχής με Ήλιο και Θάλασσα, πολιτιστικό τουρισμό, θρησκευτικό τουρισμό, ναυτικό τουρισμό, τουρισμό πόλης ή city break, συνεδριακό τουρισμό ή mīce. Καθώς και εναλλακτικές μορφές, όπως είναι για παράδειγμα ο αγροτουρισμός και ο οικολογικός τουρισμός (INSETE, 2015).

Νότιο Αιγαίο

Η νησιωτική περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου περιλαμβάνει 13 Περιφερειακές Ενότητες:

1. Η Περιφερειακή Ενότητα της Άνδρου, που περιέχει το ομώνυμο νησί.

2. Η Περιφερειακή Ενότητα της Θήρας, που έχει το ομώνυμο νησί ή Σαντορίνη όπως συχνά ακούγεται, την Ανάφη, την Ίο, τη Σίκινο και τη Φολέγανδρο.
3. Η Περιφερειακή Ενότητα της Καλύμνου, που περιέχει την Κάλυμνο, την Αστυπάλαια, το Αγαθονήσι, τους Λειψούς, τη Λέρο και την Πάτμο.
4. Η Περιφερειακή Ενότητα της Καρπάθου, που έχει το ομώνυμο νησί και την Κάσο.
5. Η Περιφερειακή Ενότητα της Κέας-Κύθνου, που περιέχει τα ομώνυμα νησιά.
6. Η Περιφερειακή Ενότητα της Κώ, που έχει έδρα το ομώνυμο νησί και περιλαμβάνει και την Νίσυρο.
7. Η Περιφερειακή Ενότητα της Μήλου, που περιέχει τη Μήλο, τη Σέριφο, τη Κίμωλο και τη Σίφνο.
8. Η Περιφερειακή Ενότητα της Μυκόνου, που περιλαμβάνει το ομώνυμο νησί.
9. Η Περιφερειακή Ενότητα της Νάξου, που έχει τη Νάξο, τη Δονούσα, την Αμοργό, τα Κουφονήσια, την Ηρακλεία και τη Σχοινούσα.
10. Η Περιφερειακή Ενότητα της Πάρου, που έχει το ομώνυμο νησί και την Αντίπαρο.
11. Η Περιφερειακή Ενότητα της Ρόδου, που έχει την Ρόδο, τη Μεγίστη, τη Σύμη, τη Τήλο και τη Χάλκη.
12. Η Περιφερειακή Ενότητα της Σύρου, με το ομώνυμο νησί.
13. Η Περιφερειακή Ενότητα της Τήνου, με το ομώνυμο νησί (INSETE, 2020c).

Μεταφορικές Υποδομές

Η περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου περιλαμβάνει τα νησιώτικα συμπλέγματα των Δωδεκανήσων και των Κυκλάδων.

Το νησιωτικό σύμπλεγμα των Δωδεκανήσων έχει 8 αεροδρόμια, στη Ρόδο, στη Κώ, στη Κάρπαθο, στη Κάσο, στην Αστυπάλαια, στη Κάλυμνο, στο Καστελόριζο και στη Λέρο. Από θαλάσσιους χώρους αποδοχής διαθέτει 4 κυρίως λιμάνια στη Ρόδο, στη Κάρπαθο, στη Κώ και στην Κάλυμνο. Τέλος σχετικά με το οδικό δίκτυο υπάρχει σε κάθε νησί και το μέγεθος του είναι αναλογικό με τις ανάγκες που εξυπηρετεί.

Το νησιωτικό σύμπλεγμα των Κυκλάδων περιλαμβάνει 6 αεροδρόμια και συγκεκριμένα στη Σαντορίνη, στη Πάρο, στη Μύκονο, στη Νάξο, στη Σύρο και στη Μήλο.

Από λιμάνια διαθέτει 10 κύρια τα οποία βρίσκονται στη Πάρο, στη Νάξο, στη Σαντορίνη, στη Σύρο, στην Άνδρο, στη Μύκονο, στη Κύθνο, στη Τήνο, στη Κέα και στη Μήλο. Όσον αφορά το οδικό δίκτυο ισχύει ότι και στα Δωδεκάνησα δηλαδή ανάλογο με τις ανάγκες που πρέπει να ικανοποιήσει (INSETE, 2020c).

Χαρακτηριστικά Νοτίου Αιγαίου

Η νησιωτική περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου περιέχει τα νησιώτικα συμπλέγματα Δωδεκανήσου και Κυκλάδων. Είναι η περιφέρεια που περιέχει τις περισσότερες περιφερειακές ενότητες και συγκεκριμένα 13 από τις 34 που έχει συνολικά η χώρα. Περιλαμβάνει 79 νησιά και σε έκταση είναι το 4% της Ελλάδος. Το έδαφος είναι ορεινό, με άγονες περιοχές και λίγα δάση.

Το κλίμα είναι ήπιο εύκρατο μεσογειακό με βόρειους κυρίως ανέμους, που η παρουσία τους είναι αισθητή κυρίως καλοκαίρι και με θερμοκρασίες κατά μέσο όρο να κυμαίνονται από 11°C έως και 28°C (INSETE, 2016b).

Για την οικονομική δραστηριότητα της περιφέρειας του Νοτίου Αιγαίου φαίνεται πως ένα μεγάλο μέρος κατέχει ο τουρισμός, καθώς το 30% των εσόδων προέρχονται από αυτή τη δραστηριότητα (INSETE, 2020c).

Οι κυριότερες αγορές που προτιμάνε την περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου για τουρισμό είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και η Ιταλία που προτιμάει το ίδιο και τα δύο νησιώτικα συμπλέγματα. Τη Ρωσία, την Ολλανδία και την Ελβετία που δείχνει μια μεγαλύτερη προτίμηση στα Δωδεκάνησα, ενώ οι τουρίστες από Γαλλία, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και την Αυστραλία που επιλέγουν σε μεγαλύτερο βαθμό τις Κυκλάδες (INSETE, 2016b).

Κρήτη

Η περιφέρεια της Κρήτης περιλαμβάνει τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες:

1. Η Περιφερειακή Ενότητα του Ηρακλείου που έχει έδρα η περιφέρεια καθώς αποτελεί την μεγαλύτερη ενότητα καλύπτοντας το 31,8% της έκτασης του νησιού.
2. Η Περιφερειακή Ενότητα του Λασιθίου που είναι η πιο αραιοκατοικημένη ενότητα κατέχοντας το 22% της έκτασης του νησιού.
3. Η Περιφερειακή Ενότητα του Ρεθύμνου που στα όρια της επαρχίας του Αμαρίου και του Μυλοποτάμου βρίσκεται το όρος Ήδης πιο γνωστό ως Ψηλορείτης που αποτελεί το μεγαλύτερο βουνό της Κρήτης.
4. Η Περιφερειακή Ενότητα των Χανίων που βρίσκεται στην δυτικότερη πλευρά του νησιού και αποτελεί την δεύτερη μεγαλύτερη σε έκταση περιφέρεια που κατέχει το 28,6% της περιφέρειας (INSETE, 2020d).

Μεταφορικές Υποδομές

Η Κρήτη διαθέτει 3 αερολιμένες, στο Ηράκλειο, στα Χανιά και στη Σητεία. Το αεροδρόμιο του Ηρακλείου ακολουθεί την Αθήνα σε σημαντικότητα, καθώς έχει τις περισσότερες αφίξεις μετά τον αερολιμένα της πρωτεύουσας. Καθώς και το αεροδρόμιο των Χανίων είναι πέμπτο στην σειρά με τις περισσότερες αφίξεις. Επίσης η περιφέρειες για θαλάσσιες υποδομές διαθέτει 2 βασικά λιμάνια, ένα στο Ηράκλειο και ένα στα Χανιά. Η Κρήτη για χερσαίες μεταφορές διαθέτει ένα οδικό δίκτυο μεγάλο σε έκταση. Το βόρειο τμήμα αναπτύσσεται ένας αυτοκινητόδρομος σύγχρονος που λέγεται Β.Ο.Α.Κ (Βόρειος. Οδικός. Άξονας. Κρήτης), ενώ στη νότια πλευρά υπάρχουν μόνο επαρχιακοί δρόμοι που εννοούν τις πόλεις με τα χωριά (INSETE, 2020d).

Χαρακτηριστικά Κρήτης

Η μορφολογία του εδάφους στο μεγαλύτερο μέρος είναι ορεινό, επίσης ένα μεγάλο μέρος καλύπτεται από πεδιάδες και ακολουθεί το ημιορεινό τμήμα. Η Κρήτη αποτελεί το δεύτερο σε σειρά μεγαλύτερο νησί της Ανατολικής Μεσογείου μετά την Κύπρο και το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας. Το κλίμα είναι μεσογειακό, όμως λόγω μορφολογίας υπάρχουν διαφοροποιήσεις στο Βορρά από τον Νότο και στην Ανατολή από την Δύση, ανάλογα πόσο βρίσκεται κοντά η κάθε περιοχή στη θάλασσα. Η Κρήτη έχει ήπιους και υγρούς χειμώνες με χιονόπτωση σπάνια σε πεδινές περιοχές και συχνές σε ορεινές. Οι βροχοπτώσεις είναι αρκετές κυρίως στο δυτικό τμήμα (INSETE, 2020d).

Σχετικά με την οικονομία της Κρήτης είναι κυρίως προσανατολισμένη στον τριτογενή τομέα παραγωγής και συγκεκριμένα στον τουρισμό όπου έχει το 50% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της περιφέρειας και φέρνει το περίπου 20% των αφίξεων στην Ελλάδα. Στον αντίποδα το αρνητικό στοιχείο που πηγάζει απόκτηση ενασχόληση στον τουρισμό είναι η εποχικότητα, καθώς το 77% των αφίξεων γίνεται το καλοκαίρι και το 44% να προέρχεται από τους μήνες Ιούλιο μέχρι Αύγουστο. Ο τύπος διακοπών που κυριαρχεί στην Κρήτη σύμφωνα με έρευνα του ΣΕΤΕ (Σύνδεσμος, Ελληνικών, Τουριστικών, Επιχειρήσεων) είναι αναψυχή με κύρια χαρακτηριστικά τον ήλιο και τη θάλασσα. Οι αγορές που κατά κύριο λόγο επισκέπτονται την Κρήτη είναι η Γερμανία,

η Γαλλία, η Ρωσία, η Νορβηγία και το Ηνωμένο Βασίλειο (INSETE 2020d, Βαμιεδάκης 2016).

2.2. Σημαντικότητα των αφίξεων και αρνητικές επιπτώσεις στην τοπική κοινωνία

Σύμφωνα με την Επιτροπή Μελέτης Επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής σε έρευνα του 2011. Η Ελλάδα συγκεντρώνει κάθε χρόνο πολλές αφίξεις και αυτό γίνεται εμφανές από το γεγονός πως σε έρευνα που έγινε το 2007 είχε την δέκατη πέμπτη θέση σε διεθνείς αφίξεις παγκόσμιος. Τα έσοδα όμως που εισέπραξε την κατατάσσουν στην δέκατη ένατη θέση. Γεγονός που καταδεικνύει πως υπάρχει μαζικότητα στις αφίξεις, όμως οι τουρίστες δεν ξοδεύουν πολλά χρήματα στην χώρα μας. Συνεπώς για να υπάρξουν αυξημένα έσοδα, προϋποθέτει μεγάλη αύξηση των αφίξεων, που για μια περιοχή είναι θετικό από την άποψη πως ωθεί την τοπική κοινωνία να προστατεύσει και να αναδείξει το φυσικό τοπίο και την πολιτισμική κληρονομιά, καθώς είναι πόλοι έλξης για τους τουρίστες. Επίσης δημιουργούνται κάποια έργα υποδομής που έχουν ως αποτέλεσμα την βελτίωση της καθημερινότητας των κατοίκων. Στον αντίποδα η εποχικότητα που χαρακτηρίζει το ελληνικό τουριστικό "πακέτο" συγκεντρώνει ένα μεγάλο μέρος των αφίξεων σε μικρό χρονικό διάστημα (Ιούνιο με Αύγουστο) και αυτό το γεγονός έχει αρνητικές επιπτώσεις για την τοπική κοινωνία, όπως:

- Η αποδιοργάνωση στη χλωρίδα και πανίδα της περιοχής λόγω αλλαγής της "κανονικότητας" που έχει δημιουργηθεί στην περιοχή.
- Πίεση στην τοπική κοινωνία λόγω αύξησης ζήτησης για φυσικούς πόρους όπως είναι το νερό, η ηλεκτρική ενέργεια και η γη-ανάγκη για χώρο διαμονής των τουριστών.
- Η αλλαγή καθημερινότητας και η δημιουργία καταλυμάτων για να διαμένουν οι τουρίστες μειώνει τον αριθμό των μόνιμων κατοίκων της περιοχής.
- Αύξηση τροχαίων ατυχημάτων συνεπώς πίεση στο σύστημα υγείας.
- Μετασχηματισμό παραδοσιακών σπιτιών σε πόλους έλξης τουριστών με κίνδυνο να καταστραφούν.
- Η παρουσία του τουρισμού αμαυρώνει τους ιστορικούς και αρχαιολογικούς χώρους καθώς και διάφορους άλλους ελκυστές όπως παραθαλάσσιες περιοχές, εθνικά πάρκα και άλλα (Κοκκώσης κά. 2019).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Μεθοδολογία πραγματοποίησης ανάλυσης και Ανάλυση σε Αφίξεις και Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα των Νησιωτικών Περιφερειών της Ελλάδος

3.1. Μεθοδολογία Ανάλυσης

Τα δεδομένα αναλύονται με την βοήθεια του Microsoft Excel. Η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή προκύπτει από τον τύπο $((\text{τελικό έτος}-\text{αρχικό έτος})/\text{αρχικό έτος}) * 100$ για να γίνει ποσοστό. Και ο ρυθμός μεταβολής που περιγράφει την ταχύτητα με την οποία μεταβάλλεται ένα μέγεθος προκύπτει από τον τύπο $((\text{τελικό έτος}/\text{αρχικό έτος})^{(1/\text{έτη που μεσολαβούν})}-1)$. Τα ποσοστά-μερίδια που συγκεντρώνει κάθε περιφέρεια προκύπτουν από την διαίρεση των μεγεθών της περιφέρειας/ των μεγεθών της Ελλάδος. Επίσης χρησιμοποιείται ο μέσος όρος που βοηθάει στον χειρισμό μεγάλου όγκου δεδομένων και εξαγωγή χρήσιμης πληροφορίας, ο οποίος προκύπτει από τον τύπο $(\text{Άθροισμα των δεδομένων}/ \text{πλήθος των δεδομένων})$. Και στο Excel με την συνάντηση Average. Ο μέσος όρος δεν μας δίνει άξια πληροφορία χωρίς την τυπική απόκλιση που περιγράφει κατά πόσο απέχουν οι υπόλοιπες τιμές των δεδομένων από τον μέσο όρο. Αν η διαφορά είναι μεγάλη τότε ο μέσος όρος είναι αδύνατον να χρησιμοποιηθεί, διότι δεν αντιπροσωπεύει τα δεδομένα. Η τυπική απόκλιση προκύπτει υπολογίζοντας αρχικά την διακύμανση. Και η τυπική απόκλιση είναι η τετραγωνική ρίζα της διακύμανσης. Όσο πιο μικρή είναι η απόσταση από τα δεδομένα τόσο πιο αξιόπιστος είναι ο μέσος όρος. Στο Excel η τυπική απόκλιση βρίσκεται απευθείας από τον τύπο STDEV (Ξανθός, 2005).

Περιγραφή Δείκτη Τοπικής Ειδικεύσης LQ (Location Quotient)

Ο τύπος που προκύπτει ο δείκτης τοπικής ειδικεύσης ή LQ (Location Quotient) με τύπο $LQ_{ir} = \left(\frac{E_{ir}}{E_r}\right) / \left(\frac{E_{in}}{E_n}\right)$ E_{ir} = Ο αριθμός του μεγέθους εξέτασης στην περιφέρεια, E_r = Σύνολο των μεγεθών που περιέχει η περιφέρεια E_{in} = Ο αριθμός του μεγέθους εξέτασης στην χώρα E_n = Σύνολο μεγεθών που περιέχει η χώρα. Ένα παράδειγμα από την εξειδίκευση στα δεδομένα της παρούσας μελέτης για μεγαλύτερη κατανόηση είναι η εξέταση εξειδίκευσης περιοχής σε ημεδαπούς. Όπου ο τύπος είναι ο εξής $LQ_{Ar} = \left(\frac{A_{Nr}}{A_{(N+F)r}}\right) / \left(\frac{A_{Nn}}{A_{(N+F)n}}\right)$ A_{Nr} = Αφίξεις ημεδαπών περιφέρειας, $A_{(N+F)r}$ = Αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών περιφέρειας, A_{Nn} = Αφίξεις ημεδαπών Ελλάδας $A_{(N+F)n}$ = Αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών Ελλάδας. Εάν το αποτέλεσμα είναι ίσο με το 1 σημαίνει πως η περιφέρεια συμβαδίζει με την χώρα στο μέγεθος εξέτασης. Εάν το αποτέλεσμα είναι μικρότερο του 1 σημαίνει πως η περιφέρεια είναι λιγότερο αναπτυγμένη στο μέγεθος σε σχέση με την χώρα. Ενώ αν το αποτέλεσμα είναι πάνω από το 1 σημαίνει πως η περιφέρεια είναι περισσότερο αναπτυγμένη σε αυτό το μέγεθος σε σχέση με την χώρα (Πολύζος, 2019).

Περιγραφή Μεθόδου Απόκλισης-Συμμέτοχης

Η ανάλυση απόκλισης-συμμέτοχης ή shift-share analysis είναι μια πολύ γνωστή στατιστική τεχνική διότι είναι εύκολη στην χρήση, δεν απαιτεί συγκέντρωση μεγάλου όγκου δεδομένων και διαχωρίζει τις επιδράσεις που προκύπτουν σε τρεις μεγάλες ομάδες που βοηθάνε στην καλύτερη κατανόηση των μεταβολών. Στην παρούσα εργασία η μέθοδος έχει εφαρμοστεί για την κατανόηση μεταβολών στις ομάδες

ημεδαπών και αλλοδαπών στις αφίξεις και στις διανυκτερεύσεις. Με **A** συμβολίζονται οι αφίξεις, ενώ με **Δ** οι διανυκτερεύσεις. Με **n** συμβολίζονται οι ημεδαποί, ενώ με **f** συμβολίζονται οι αλλοδαποί. Με **t** συμβολίζεται το 2015 και με **t+4** το 2019. Με **R** συμβολίζεται η εκάστοτε περιφέρεια που μελετάται, ενώ με **N** είναι ολόκληρη η χώρα. Η πρώτη συνιστώσα είναι η Εθνική που συμβολίζεται με A_i και προκύπτει από τον τύπο $A_i = (A_{(n+f),R,t} * \left(\frac{A_{(n+f),N,t+4}}{A_{(n+f),N,t}}\right)) - 1$ για αφίξεις και $A_i = (\Delta_{(n+f),R,t} * \left(\frac{\Delta_{(n+f),N,t+4}}{\Delta_{(n+f),N,t}}\right)) - 1$ για διανυκτερεύσεις, το αποτέλεσμα δείχνει πόσους επιπλέον ή λιγότερους ανάλογα με τα έτη που εξετάζονται έχει η περιφέρεια το τελικό έτος σε σχέση με το αρχικό και προήλθε η μεταβολή από την αντίστοιχη μεταβολή που συμβαίνει στην χώρα. Η δεύτερη συνιστώσα είναι η συνιστώσα Μίγματος που συμβολίζεται με I_i και προκύπτει από τον τύπο $I_i = (A_{n,R,t} * \left(\left(\frac{A_{n,N,t+4}}{A_{n,N,t}}\right) - \left(\frac{A_{(n+f),N,t+4}}{A_{(n+f),N,t}}\right)\right)) + (A_{f,R,t} * \left(\left(\frac{A_{f,N,t+4}}{A_{f,N,t}}\right) - \left(\frac{A_{(f+n),N,t+4}}{A_{(f+n),N,t}}\right)\right))$ για τις αφίξεις και $I_i = (\Delta_{n,R,t} * \left(\left(\frac{\Delta_{n,N,t+4}}{\Delta_{n,N,t}}\right) - \left(\frac{\Delta_{(n+f),N,t+4}}{\Delta_{(n+f),N,t}}\right)\right)) + (\Delta_{f,R,t} * \left(\left(\frac{\Delta_{f,N,t+4}}{\Delta_{f,N,t}}\right) - \left(\frac{\Delta_{(f+n),N,t+4}}{\Delta_{(f+n),N,t}}\right)\right))$ για τις διανυκτερεύσεις. Το αποτέλεσμα δείχνει πόσους παραπάνω ή λιγότερους έχει η περιφέρεια σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις ανάλογα τι εξετάζεται κάθε φορά, η μεταβολή αυτή ευθύνεται στο μίγμα δηλαδή κατά πόσο μεταβλήθηκαν το τελικό έτος σε σχέση με το αρχικό οι αφίξεις και διανυκτερεύσεις σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς και αν για παράδειγμα η αλλοδαποί αυξήθηκαν παραπάνω από τους ημεδαπούς στην χώρα κατά ποιο μέρος ευνοήθηκε η περιφέρεια αν έχει περισσότερους αλλοδαπούς ή σε ποιο μέρος έχασε αν έχει περισσότερους ημεδαπούς. Τελευταία συνιστώσα είναι η Ανταγωνιστική συνιστώσα που συμβολίζεται με L_i και προκύπτει από τον τύπο $L_i = (A_{n,R,t} * \left(\left(\frac{A_{n,R,t+4}}{A_{n,R,t}}\right) - \left(\frac{A_{n,N,t+4}}{A_{n,N,t}}\right)\right)) + (A_{f,R,t} * \left(\left(\frac{A_{f,R,t+4}}{A_{f,R,t}}\right) - \left(\frac{A_{f,N,t+4}}{A_{f,N,t}}\right)\right))$ για τις αφίξεις και $L_i = (\Delta_{n,R,t} * \left(\left(\frac{\Delta_{n,R,t+4}}{\Delta_{n,R,t}}\right) - \left(\frac{\Delta_{n,N,t+4}}{\Delta_{n,N,t}}\right)\right)) + (\Delta_{f,R,t} * \left(\left(\frac{\Delta_{f,R,t+4}}{\Delta_{f,R,t}}\right) - \left(\frac{\Delta_{f,N,t+4}}{\Delta_{f,N,t}}\right)\right))$ για τις διανυκτερεύσεις, το αποτέλεσμα δείχνει την μεταβολή που κερδίζει η περιφέρεια επειδή για διάφορους λόγους έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα αν είναι θετικός αριθμός ή που υστερεί αν είναι αρνητικός αριθμός (Ξανθός, 2016).

Η παρούσα μελέτη αποτελεί δευτερογενή έρευνα. Για την ανάλυση χρησιμοποιούνται δεδομένα που έχουν συλλεχθεί από πρωτογενή έρευνα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής ή ΕΛΣΤΑΤ.

3.2. Ανάλυση Αφίξεων και Διανυκτερεύσεων στις Νησιωτικές Περιφέρειες της Ελλάδος

Ιόνια Νησιά

Η περιφέρεια των Ιονίων Νήσων την πενταετία από το 2015 έως και το 2019 συγκέντρωσε αφίξεις ημεδαπών στα ξενοδοχεία που κυμαινόταν στο διάστημα από 184550 έως 302206, ενώ στα κάμπινγκ από 2839 έως 3717. Για τους αλλοδαπούς οι αφίξεις στα ξενοδοχεία ήταν από 1190929 έως 1988004 και στα κάμπινγκ από 12945 έως 23690. Κατά μέσο όρο η περιφέρεια συγκέντρωσε το 4% της χώρας σε ημεδαπούς και το 10% σε αλλοδαπούς με την περιφερειακή ενότητα της Κέρκυρας να κατέχει το μεγαλύτερο μέρος και στις δύο κατηγορίες. Ενώ το μικρότερο ποσοστό προήλθε από τον δήμο Ιθάκης και στις δύο κατηγορίες. Όσον αφορά τις αφίξεις στα ξενοδοχεία

κατέχει κατά μέσο όρο το 14%, ενώ στα κάμπινγκ το 5% της χώρας. Και σε αυτή την κατηγοριοποίηση η περιφερειακές ενότητες της Κέρκυρας και της Ιθάκης κρατούν τα μεγαλύτερα και μικρότερα ποσοστά.

Όσον αφορά τις διανυκτερεύσεις στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων από Έλληνες στα ξενοδοχεία συγκεντρώνει στο διάστημα από 594684 έως 881018 και στα κάμπινγκ από 11720 έως 16788. Τα αντίστοιχα διαστήματα για τους αλλοδαπούς την πενταετία από το 2015 έως το 2019 διαμορφώθηκαν να εξής, στα ξενοδοχεία από 7800147 έως 11916822 και στα κάμπινγκ από 64751 έως 119269 διανυκτερεύσεις. Το μέσο ποσοστό διανυκτερεύσεων την δεδομένη χρονική περίοδο για τους ημεδαπούς ήταν το 5% και για τους αλλοδαπούς το 13%, επίσης στην κατηγοριοποίηση ανάλογα το είδος καταλύματος τα ξενοδοχεία είχαν το 15% ενώ τα κάμπινγκ το 6% της χώρας. Όπως και στις αφίξεις η περιφερειακή ενότητα της Κέρκυρας συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μερίδιο των διανυκτερεύσεων και της Ιθάκης το μικρότερο και στις δύο κατηγορίες. Σχετικά με την κατηγορία κάμπινγκ η Ιθάκη δεν έχει καταγεγραμμένα στοιχεία έτσι η συνεισφορά είναι 0 και το άμεσος επόμενο μικρότερο ποσοστό διανυκτερεύσεων κατέχει ο νομός Ζακύνθου.

Η διάρκεια διαμονής στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων που προκύπτει από την διαίρεση του αριθμού των διανυκτερεύσεων με τον αριθμό των αφίξεων συγκεντρώνει κατά μέσο όρο το διάστημα 2015 με 2019, 4 διανυκτερεύσεις ανά άφιξη που συμπίπτει με τον αριθμό διανυκτερεύσεων ανά άφιξη που συγκεντρώνει η χώρα. Η περιφερειακή ενότητα της Κεφαλονιάς έχει την μεγαλύτερη παραμονή στους ημεδαπούς, ενώ της Ιθάκης την μικρότερη διάρκεια. Στους αλλοδαπούς η περιφέρεια Ιονίων Νήσων συγκεντρώνει 6 διανυκτερεύσεις ανά άφιξη, ενώ το αντίστοιχο ποσό στην χώρα είναι 4 διανυκτερεύσεις ανά άφιξη. Την μεγαλύτερη διαμονή σε αλλοδαπούς συγκεντρώνει η περιφερειακή ενότητα της Ζακύνθου, ενώ την μικρότερη της Ιθάκης όπως και στους ημεδαπούς.

Το διάστημα από το 2015 έως το 2019 οι αφίξεις ημεδαπών αυξήθηκαν κατά 63% και ο μέσος ρυθμός μεταβολής, δηλαδή το ποσό που αυξάνονταν είναι 10% ανά έτος, είναι μεγαλύτερο από τα αντίστοιχα 28% μεταβολή και 5% ανά έτος που συγκέντρωσε η χώρα. Την υψηλότερη αύξηση και ταχύτητα αύξηση στους ημεδαπούς έχει η περιφερειακή ενότητα της Κέρκυρας, ενώ μείωση καταγράφει της Λευκάδας. Στους αλλοδαπούς οι αφίξεις αυξήθηκαν κατά 67% με περίπου 11% αύξηση ανά έτος μεγαλύτερη αύξηση από 55% αύξηση με 9% ανά έτος της χώρας. Με την περιφερειακή ενότητα της Λευκάδας που ενώ στους ημεδαπούς παρουσίασε μείωση στους αλλοδαπούς έχει την μεγαλύτερη αύξηση συνοδευόμενη από τον μεγαλύτερο ρυθμό. Στις διανυκτερεύσεις ημεδαπών καταγράφηκε αύξηση της τάξεως του 48% με ταχύτητα 8% ανά έτος, ενώ τα αντίστοιχα της Ελλάδας ήταν 27% μεγέθυνση με περίπου 5% ανά έτος. Όπως και στις αφίξεις η περιφερειακή ενότητα της Κέρκυρας αυξήθηκε πάρα πάνω και με υψηλότερο ρυθμό μεταβολής. Ενώ της Λευκάδας, στους ημεδαπούς παρουσίασε μείωση. Στις διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών η περιφέρεια Ιονίων Νήσων είχε αύξηση 53% με ρυθμό 9% ανά έτος και τα αντίστοιχα ποσοστά για την χώρα ήταν αρκετά κοντά και συγκεκριμένα αύξηση 45% με 8% ανά έτος. Την μεγαλύτερη αύξηση όπως και στις αφίξεις αλλοδαπών παρουσιάζει ο νομός Λευκάδας.

Η περιφέρεια Ιονίων Νήσων το χρονικό διάστημα από το 2015 έως το 2019 παρουσιάζει μεγαλύτερα ποσοστά αλλοδαπών συγκριτικά με τα αντίστοιχα μερίδια της χώρας τόσο σε αφίξεις όσο και σε διανυκτερεύσεις, συνεπώς εξειδικεύεται στους αλλοδαπούς. Εξαίρεση αποτελούν οι περιφερειακές ενότητες της Ιθάκης και της Λευκάδας που έχουν μεγαλύτερα ποσοστά ημεδαπών, η Ιθάκη και στα δύο μεγέθη ενώ η Λευκάδα εξειδικεύεται στις διανυκτερεύσεις στους ημεδαπούς όμως στις αφίξεις στους αλλοδαπούς, γεγονός που υποδεικνύει πως δεν μένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα οι αλλοδαποί στη Λευκάδα. Συνδυάζοντας και τις μεταβολές φαίνεται να

υπάρχει μεγάλη αύξηση σε αλλοδαπούς στην Λευκάδα, γεγονός που ενδεχομένως να οφείλεται στο ότι έχει μεγαλύτερα ποσοστά ημεδαπών στις διανυκτερεύσεις και έχει περιθώρια αύξησης σε αλλοδαπούς. Τέλος όσο αφορά την ανάλυση απόκλισης συμμετοχής η αύξηση που έχει η περιφέρεια Ιονίων Νήσων σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις οφείλεται στο μεγαλύτερο μέρος, από την αύξηση που καταγράφηκε συνολικά στην χώρα τα έτη 2015 με 2019 και ευνοήθηκε και η περιφέρεια κερδίζοντας ένα μέρος των αφίξεων και διανυκτερεύσεων. Ακολουθεί το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό αφίξεων και διανυκτερεύσεων που φαίνεται να προέρχεται από το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που έχει η περιφέρεια και συγκεντρώνει ένα μεγάλο μέρος της αύξησης. Και η τρίτη αιτία που συμβάλει στην μεταβολή είναι το μίγμα δηλαδή πως συγκεντρώνει περισσότερους αλλοδαπούς συγκριτικά με τα ποσοστά που συγκεντρώνει η χώρα συνολικά. Ανεξάρτητα από το γεγονός πως εσωτερικά υπάρχουν περιφερειακές ενότητες που συγκεντρώνουν μεγαλύτερα ποσοστά σε ημεδαπούς. Η ανάλυση επικεντρώνεται στο γενικό σύνολο. Οι αριθμοί συμβολής παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας 3.1. Ανάλυση Απόκλισης Συμμετοχής στις Αφίξεις Ιονίων Νήσων

ΑΦΙΞΕΙΣ			
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ			
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΜΙΓΜΑΤΟΣ	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΤΩΝ
644454	-33888	65621	2019=2315832
-	98740	149642	2015=1391263
644454	64852	215263	924569

Πηγή: Επεξεργασμένα Δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Πίνακας 3.2. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Διανυκτερεύσεις Ιονίων Νήσων

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ			
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ			
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΜΙΓΜΑΤΟΣ	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΤΩΝ
3567137	-91436	127490	2019=12917772
-	257339	585939	2015=8471302
3567137	165904	713429	4446470

Πηγή: Επεξεργασμένα Δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Βόρειο Αιγαίο

Η περιφέρεια του Βόρειου Αιγαίου τα έτη 2015 έως 2019 συγκέντρωσε αφίξεις που βρισκόταν στα εξής διαστήματα. Στα ξενοδοχεία στους ημεδαπούς από 98529 έως 138263, ενώ για τους αλλοδαπούς από 187936 έως 263527. Στα κάμπινγκ οι αφίξεις κυμαίνονταν για τους ημεδαπούς από 0 έως 198 και για τους αλλοδαπούς από 0 έως 647. Το Βόρειο Αιγαίο συγκεντρώνει στα ξενοδοχεία κατά μέσο όρο 2% των αφίξεων σε ημεδαπούς και το 1% των αφίξεων σε αλλοδαπούς, από τις συνολικές αφίξεις της Ελλάδας όπου για τους ημεδαπούς το υψηλότερο ποσοστό αφίξεων συγκεντρώνει η περιφερειακή ενότητα της Λέσβου και το μικρότερο της Ικαρίας. Για τους αλλοδαπούς το μεγαλύτερο ποσοστό συγκεντρώνει ο νομός Σάμου και το μικρότερο και εδώ ο δήμος Ικαρίας. Στις αφίξεις στα ξενοδοχεία την περίοδο 2015 έως 2019 η περιφέρεια του Βόρειου Αιγαίου είχε περίπου το 1,3% των αφίξεων ενώ στα κάμπινγκ το 0,1%, στα ξενοδοχεία το μεγαλύτερο ποσοστό έχει η περιφερειακή ενότητα της Σάμου και το μικρότερο της Λήμνου, ενώ στα κάμπινγκ τα δεδομένα δεν επιδέχονται ανάλυση διότι υπάρχουν μόνο για την Λήμνο.

Σχετικά με τις διανυκτερεύσεις στο Βόρειο Αιγαίο κινήθηκαν στα παρακάτω διαστήματα. Οι διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχεία για τους ημεδαπούς από 343160 έως 467553 και για τους αλλοδαπούς από 1183055 έως 1609213. Τα αντίστοιχα

διαστήματα για τα κάμπινγκ για τους ημεδαπούς διαμορφώθηκαν από 0 έως 781 και για τους αλλοδαπούς από 0 έως 2147. Στο δεδομένο χρονικό διάστημα 2015 έως 2019 κατά μέσο όρο το Βόρειο Αιγαίο συγκέντρωσε το 3% των ημεδαπών και το 2% των αλλοδαπών σε σχέση με τις αφίξεις σε όλη την Ελλάδα. Με την πλειοψηφία των ημεδαπών επισκεπτών να διανυκτερεύουν στην περιφερειακή ενότητα της Λέσβου και οι η μειοψηφία στις Ικαρίας όπως και στις αφίξεις. Στους αλλοδαπούς οι περισσότεροι όπως και στις αφίξεις διαμένουν στην περιφερειακή ενότητα της Σάμου και οι λιγότεροι της Ικαρίας. Στην κατηγοριοποίηση με τα καταλύματα η περιφέρεια του Βόρειου Αιγαίου συγκεντρώνει κατά μέσο όρο περίπου το 2% στα ξενοδοχεία και το 0,1% στα κάμπινγκ, όπως και στις αφίξεις οι διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχεία οι περισσότερες είναι στο νομό Σάμου και οι λιγότερες στον δήμο Ικαρίας, ενώ στα κάμπινγκ δεν υπάρχουν δεδομένα πάρα μόνο για την Λήμνο από όπου προέρχεται το συνολικό μέρος.

Οι διανυκτερεύσεις ανά άφιξη στην περιφέρεια του Βόρειου Αιγαίου το διάστημα 2015 έως 2019 για τους ημεδαπούς συμβαδίζουν με τα δεδομένα της χώρας, δηλαδή 4 διανυκτερεύσεις ανά άφιξη. Με την μεγαλύτερη διάρκεια παραμονής να συγκεντρώνει η Σάμος και την μικρότερη η Λέσβος. Ενώ στους αλλοδαπούς η μέση διάρκεια παραμονής είναι 5 διανυκτερεύσεις ανά άφιξη με την περιφέρεια να υπερτερεί του μέσου όρου της χώρας κατά μια διανυκτέρευση. Η μεγαλύτερη διάρκεια διαμονής στους αλλοδαπούς όπως και στους ημεδαπούς να έχει ο νομός Σάμος και την μικρότερη της Χίου.

Την πενταετία που αναλύονται τα δεδομένα στη παρούσα έρευνα στη περιφέρεια του Βόρειου Αιγαίου, οι αφίξεις αυξήθηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό 36% και με γρηγορότερη ταχύτητα 6% αύξηση ανά έτος σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά της χώρας που ήταν 28% αύξηση με 5% ανά έτος. Εσωτερικά στην περιφέρεια την μεγαλύτερη αύξηση αφίξεων ημεδαπών είχε ο νομός της Λήμνου και την μικρότερη της Χίου. Για τους αλλοδαπούς στις αφίξεις η περιφέρεια το διάστημα 2015 έως 2019 αυξήθηκε κατά 5% με ρυθμό 1% αύξηση ανά έτος, πολύ λιγότερο από την χώρα που τα αντίστοιχα ήταν 55% αύξηση με ρυθμό 9% αύξηση ανά έτος. Εσωτερικά της περιφέρειας η μεγαλύτερη μεταβολή πραγματοποιήθηκε στον νομό Σάμου ενώ μείωση παρουσίασαν οι περιφερειακές ενότητες της Λέσβου και της Χίου με την μικρότερη να καταγράφεται στην Λέσβο. Στις διανυκτερεύσεις όπως και στις αφίξεις στους ημεδαπούς η περιφέρεια αυξήθηκε σε μεγαλύτερο ποσοστό του ύψους 36% και με μεγαλύτερο ρυθμό 6% ανά έτος συγκριτικά με τα αντίστοιχα 27% αύξηση με 5% ανά έτος που είχε η χώρα το διάστημα 2015 με 2019. Από τις περιφερειακές ενότητες τη μεγαλύτερη αύξηση έχει ο νομός Σάμου, ενώ και το μικρότερο ο δήμος Ικαρίας. Στις διανυκτερεύσεις αλλοδαπών το Βόρειο Αιγαίο αυξήθηκε κατά 8% με ρυθμό 2% ανά έτος αρκετά μικρότερο των αντίστοιχων της Ελλάδας που ήταν περίπου 45% αύξηση με 8% ανά έτος. Στις περιφερειακές ενότητες, μεγαλύτερη αύξηση καταγράφηκε στη περιφερειακή ενότητα Σάμο και μείωση στις περιφερειακές ενότητες Λέσβου και Χίου με το μικρότερο εδώ να έχει η Χίος, γεγονός που σημαίνει πως παρόλο που οι αφίξεις στους αλλοδαπούς λιγοστεύουν στην περιφερειακή ενότητα της Λέσβου σε μεγαλύτερο βαθμό, στη Χίο φαίνεται πως διαμένουν όλο και λιγότεροι την συγκεκριμένη πενταετία.

Σχετικά με την εξειδίκευση που μετρήθηκε από τα δεδομένα του 2015 έως 2019 η περιφέρεια του Βόρειου Αιγαίου σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις, είναι σε ημεδαπούς σε όλες τις περιφερειακές ενότητες εκτός της Σάμου που συγκεντρώνει μεγαλύτερα ποσοστά αλλοδαπών συγκριτικά με τα ποσοστά της Ελλάδας. Τέλος σύμφωνα με την ανάλυση απόκλισης συμμετοχής η θετική μεταβολή που προέκυψε συνολικά στην περιφέρεια του Βόρειου Αιγαίου σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις. Το μεγαλύτερο μέρος των αφίξεων προέρχεται από το γεγονός πως αυξήθηκαν οι αφίξεις συνολικά στην Ελλάδα. Αρνητικά φαίνεται να συμβάλει το ανταγωνιστικό κομμάτι, που αποτελεί μειονέκτημα για την περιφέρεια, συνεπώς δεν συγκεντρώνει μεγάλα ποσοστά από τις

αυξήσεις που συμβαίνουν στην χώρα. Καθώς και η συνιστώσα μίγματος συμβάλλει θετικά αυξάνοντας τις αφίξεις στην περιφέρεια σε μικρό βαθμό ενώ αρνητικά συμβάλλει το γεγονός πως η περιφέρεια συγκεντρώνει περισσότερους ημεδαπούς οι οποίοι διαμένουν λιγότερο συγκριτικά με αλλοδαπούς και μειώνει τις διανυκτερεύσεις. Οι αριθμοί συμβολής παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας 3.3. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Αφίξεις Βορείου Αιγαίου

ΑΦΙΞΕΙΣ			
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΜΙΓΜΑΤΟΣ	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΤΩΝ
163684	-18474	7466	2019=402581
-	20604	-124063	2015=353364
163684	2131	-116597	49217

Πηγή: Επεξεργασμένα Δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Πίνακας 3.4. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Διανυκτερεύσεις Βορείου Αιγαίου

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ			
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΜΙΓΜΑΤΟΣ	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΤΩΝ
743014	-51743	32417	2019=2007723
-	46507	-526997	2015=1764524
743014	-5236	-494580	243199

Πηγή: Επεξεργασμένα Δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Νότιο Αιγαίο

Στην περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου τα έτη 2015 έως 2019 καταγράφηκαν οι εξής αφίξεις. Στους ημεδαπούς στα ξενοδοχεία οι αφίξεις κυμαίνονταν από 317242 έως και 641703, ενώ στα κάμπινγκ από 6857 έως και 15484. Στους αλλοδαπούς τα διαστήματα διαμορφώνονται ως εξής στα ξενοδοχεία από 2894010 έως και 5127823 και στα κάμπινγκ από 30911 έως 45705. Κατά μέσο όρο η περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου συγκεντρώνει το 7% των αφίξεων σε ημεδαπούς και το 24% σε αλλοδαπούς σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Στην κατηγοριοποίηση με το είδος των καταλυμάτων η περιφέρεια συγκεντρώνει το 36% των αφίξεων στα ξενοδοχεία και το 13% των αφίξεων στα κάμπινγκ. Τα μεγαλύτερα μερίδια σε αφίξεις τόσο ημεδαπών, όσο και αλλοδαπών καθώς και από την κατηγοριοποίηση με τα καταλύματα στα ξενοδοχεία συγκεντρώνει η περιφερειακή ενότητα της Ρόδου, ενώ στις αφίξεις κάμπινγκ το μεγαλύτερο μέρος συγκεντρώνει η περιφερειακή ενότητα της Θήρας. Τα μικρότερα ποσοστά σε αφίξεις ημεδαπών συνεισφέρει η περιφερειακή ενότητα της Καρπάθου, ενώ στους αλλοδαπούς η περιφερειακή ενότητα της Κέας-Κύθνου. Στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου το μικρότερο ποσοστό κατέχει η περιφερειακή ενότητα Κέας-Κύθνου, ενώ στα κάμπινγκ το μικρότερο μερίδιο κατέχει η περιφερειακή ενότητα της Τήνου, σύμφωνα με τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί από την Ελληνική Στατιστική Αρχή.

Σχετικά με τα διαστήματα διανυκτερεύσεων που κατέχει η περιφέρεις το χρονικό διάστημα 2015 έως 2019, για το οποίο πραγματοποιήθηκε η έρευνα περιγράφεται στην συνέχεια. Για τους ημεδαπούς στα ξενοδοχεία από 1071872 έως 1925772 ενώ στα κάμπινγκ από 23004 έως 62105. Όσον αφορά τους αλλοδαπούς τα αντίστοιχα διαστήματα διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχεία είναι από 17618576 έως 28701778 και σε κάμπινγκ από 105559 έως 146464. Το μέσο ποσοστό διανυκτερεύσεων που συγκέντρωσε η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου είναι 10% στους ημεδαπούς και 29% στους

αλλοδαπούς από τις συνολικές διανυκτερεύσεις που συγκέντρωσε η Ελλάδα. Με το μεγαλύτερο μερίδιο σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς να κατέχει η περιφερειακή ενότητα της Ρόδου και το μικρότερο της Κέας-Κύθνου όπως και στις αφίξεις. Στις διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχεία η περιφέρεια συγκεντρώνει το 33%, ενώ στα κάμπινγκ το 9%. Με τα μεγαλύτερα ποσοστά να προέρχονται στα ξενοδοχεία από την περιφερειακή ενότητα της Ρόδου, ενώ στα κάμπινγκ της Σαντορίνης, συμπίπτουν με τα δεδομένα των αφίξεων. Τα μικρότερα μερίδια και στα δύο έχει η περιφερειακή ενότητα της Κέας-Κύθνου. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως στα κάμπινγκ σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις δεν υπάρχουν δεδομένα για όλες τις περιφερειακές ενότητες για όλα τα έτη από το 2015 έως και το 2019.

Η μέση διάρκεια παραμονής των επισκεπτών το διάστημα 2015 με 2019 είναι για τους ημεδαπούς 3 διανυκτερεύσεις ανά άφιξη, δηλαδή η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου υστερεί κατά 1 διανυκτέρευση το μέσο όρο διαμονής της χώρας. Ενώ στους αλλοδαπούς έχει 5 διανυκτερεύσεις ανά άφιξη και υπερτερεί κατά 1 διανυκτέρευση τον μέσο όρο της Ελλάδας. Στους ημεδαπούς μεγαλύτερη διάρκεια παραμονής συγκεντρώνει η περιφερειακή ενότητα της Καρπάθου, ενώ την μικρότερη της Κέας-Κύθνου. Στους αλλοδαπούς την μεγαλύτερη διάρκεια συγκεντρώνει η περιφερειακή ενότητα της Κω και την μικρότερη της Θήρας.

Από το 2015 έως το 2019 το Νότιο Αιγαίο είχε στις αφίξεις ημεδαπών παρουσίασε αύξηση περίπου 98% με ρυθμό μεταβολής 15% ανά έτος, ενώ η χώρα κατά 28% με ρυθμό 5% ανά έτος. Γίνεται αντιληπτό πως η διαφορά είναι σημαντική. Η μεγαλύτερη αύξηση σε ημεδαπούς προήλθε από την περιφερειακή ενότητα της Θήρας, ενώ η μικρότερη θετική καταβολή προήλθε από της Τήνου. Στους αλλοδαπούς η αύξηση την πενταετία ήταν 77% με ταχύτητα μεταβολής 12% ανά έτος, ενώ τα αντίστοιχα για την χώρα είναι 55% αύξηση με 9% ανά έτος. Και στους αλλοδαπούς η περιφέρεια παρουσιάζει μια υπέροχη στην μεγέθυνση συγκριτικά με την Ελλάδα. Το μεγαλύτερο μερίδιο αύξησης προέρχεται από την περιφερειακή ενότητα Κέας-Κύθνου και το μικρότερο από της Ρόδου. Αυτό ενδέχεται να οφείλεται στο γεγονός πως η Ρόδος έχει είδη υψηλό ποσοστό στις αφίξεις και στενεύουν τα περιθώρια μεγέθυνσης ανάλογα και με την φέρουσα ικανότητα του νησιού, δηλαδή το πόσους επισκέπτες μπορεί να δεχτεί χωρίς να έχει σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην τοπική κοινωνία. Στις διανυκτερεύσεις ημεδαπών η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου είχε αύξηση 77% με ρυθμό μεταβολής 12% ανά έτος μεγαλύτερο από την Χώρα που η μεγέθυνση ήταν της τάξεως του 27% με 5% ανά έτος. Η μεγαλύτερη μεταβολή σε ημεδαπούς προήλθε από την Νάξο και η μικρότερη από την Τήνο. Ενώ στους αλλοδαπούς η αύξηση στις διανυκτερεύσεις στην περιφέρεια ήταν 62% με μέση ταχύτητα αύξησης να είναι 10% ανά έτος ενώ τα αντίστοιχα στην χώρα ήταν 45% αύξηση με ταχύτητα 8% ανά έτος. Η μεγαλύτερη αύξηση ήταν στην Κέα-Κύθνο ,ενώ η μικρότερη στην Ρόδο όπως και στις αφίξεις.

Σύμφωνα με τα δεδομένα της χρονικής περιόδου 2015 με 2019 σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου συγκεντρώνει μεγαλύτερα ποσοστά αλλοδαπών συγκριτικά με την χώρα. Εσωτερικά υπάρχει ποικιλομορφία εξειδικεύσεων, στους αλλοδαπούς, εξειδικεύονται οι περιφερειακές ενότητες της Θύρας, της Μυκόνου, της Καρπάθου, της Κώ και της Ρόδου. Σε ημεδαπούς εξειδικεύονται οι περιφερειακές ενότητες της Σύρου, της Άνδρου, της Κέας-Κύθνου, της Καλύμνου και της Καρπάθου. Ενώ οι περιφερειακές ενότητες της Πάρου και της Νάξου σε αφίξεις εξειδικεύονται στους ημεδαπούς, ενώ στις διανυκτερεύσεις στους αλλοδαπούς. Γεγονός που δείχνει πως έρχονται περισσότεροι ημεδαποί στο μίγμα στις δύο περιφερειακές ενότητες σε σχέση με το μίγμα της χώρας, όμως οι αλλοδαποί παραμένουν παραπάνω χρονικό διάστημα που φαίνεται από τον μεγαλύτερο ποσοστό διανυκτερεύσεων. Τέλος σύμφωνα με την ανάλυση απόκλισης συμμετοχής το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις τα έτη 2015 έως 2019

οφείλεται στην μεταβολή που συμβαίνει συνολικά στην χώρα. Ο επόμενος παράγοντας που συμβάλει σημαντικά είναι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και τέλος σε μικρότερο βαθμό όμως θετικά συμβάλει η διαμόρφωση του μίγματος, δηλαδή ότι συγκεντρώνει περισσότερους αλλοδαπούς που είχαν και μεγαλύτερη αύξηση γενικά σε σχέση με τους ημεδαπούς την δεδομένη χρονική περίοδο. Οι αριθμοί συμβολής παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας 3.5. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Αφίξεις Νοτίου Αιγαίου

ΑΦΙΞΕΙΣ			
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΜΙΓΜΑΤΟΣ	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΤΩΝ
1507141	-58612	225125	2019=5814368
-	240278	646782	2015=3253653
1507141	181666	871907	2560715

Πηγή: Επεξεργασμένα Δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Πίνακας 3.6. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Διανυκτερεύσεις Νοτίου Αιγαίου

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ			
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΜΙΓΜΑΤΟΣ	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΤΩΝ
7978046	-165089	548653	2019=30785715
-	584102	2893591	2015=18946411
7978046	419013	3442245	11839304

Πηγή: Επεξεργασμένα Δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Κρήτη

Η περιφέρεια της Κρήτης τα έτη 2015-2019 οι αφίξεις στις τέσσερις περιφερειακές ενότητες διαμορφώθηκαν όπως περιγράφεται παρακάτω. Οι αφίξεις των ημεδαπών στα τα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου ήταν ανάμεσα στο διάστημα 332590 έως 460130, ενώ των αλλοδαπών από 2982814 έως 4687528. Οι αφίξεις των ημεδαπών στα κάμπινγκ κυμαινόταν από 2080 έως 3268, ενώ των αλλοδαπών από 10053 έως 11813. Το μερίδιο που κατά μέσο όρο κατείχε την πενταετία η Κρήτη είναι στους ημεδαπούς 6% με την μεγαλύτερη συμβολή να έχει η περιφερειακή ενότητα του Ηρακλείου και την μικρότερη του Λασιθίου. Στους αλλοδαπούς το αντίστοιχο μέσο ποσοστό είναι 24%, με το μεγαλύτερο και μικρότερο ποσοστό αντίστοιχα να διατηρούν ο νομός Ηρακλείου και Λασιθίου όπως και στους ημεδαπούς. Σχετικά με την κατηγοριοποίηση των καταλυμάτων, στα ξενοδοχεία η περιφέρεια συγκεντρώνει το 37% και στα κάμπινγκ το 3%. Το μεγαλύτερο ποσοστό στα ξενοδοχεία διατηρεί και πάλι η περιφερειακή ενότητα του Ηρακλείου, ενώ το μικρότερο ποσοστό η περιφερειακή ενότητα του Ρεθύμνου. Στα κάμπινγκ το μεγαλύτερο ποσοστό κατέχει ο νομός Ρεθύμνου και το μικρότερο ο νομός Λασιθίου.

Σχετικά με τις διανυκτερεύσεις την πενταετία 2015 με 2019 τα διαστήματα διαμορφώνονται ως εξής. Για τους ημεδαπούς οι διανυκτερεύσεις κυμαίνονταν από 900830 έως 1202326, ενώ για τους αλλοδαπούς κινούνταν από 20157067 έως 27871922. Στα καταλύματα τύπου κάμπινγκ τα διαστήματα ήταν για τους ημεδαπούς από 5907 έως 10560, ενώ για τους αλλοδαπούς από 33784 έως 36408. Στις διανυκτερεύσεις στους ημεδαπούς το μέσο ποσοστό που κατέχει η περιφέρεια Κρήτη στην πενταετία ήταν 7%, στους αλλοδαπούς το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 31% με το μεγαλύτερο μερίδιο εδώ να διατηρεί ο νομός Ηράκλειο και το μικρότερο το Λασιθί. Στις διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχεία ήταν κατά μέσο όρο 37% και στα κάμπινγκ 2%. Στα

ξενοδοχεία το μεγαλύτερο μέρος είχε το Ηράκλειο ενώ το μικρότερο το Λασιθί. Στα κάμπινγκ το μεγαλύτερο μέρος έχει το Ρέθυμνο και το μικρότερο το Λασιθί.

Σχετικά με την διάρκεια παραμονής που διαπιστώνεται από το πόσες διανυκτερεύσεις συμβαίνουν ανά άφιξη, στους ημεδαπούς η Κρήτη το 2015 έως και το 2019 είχε κατά μέσο όρο 3 διανυκτερεύσεις ανά άφιξη, μικρότερη διάρκεια κατά μια διανυκτέρευση σε σχέση με το σύνολο της Ελλάδας που ήταν 4. Την μεγαλύτερη διάρκεια παραμονής συγκεντρώνει η περιφερειακή ενότητα του Ρεθύμνου και την μικρότερη του Ηρακλείου. Στους αλλοδαπούς ο μέσος όρος είναι 5 διανυκτερεύσεις ανά άφιξη και υπερτερεί η Κρήτη κατά μία διανυκτέρευση σε σχέση με την χώρα που συγκεντρώνει 4 διανυκτερεύσεις ανά άφιξη. Με την μεγαλύτερη κατά μέσο όρο παραμονή να έχει υλοποιηθεί στο νομό Ρεθύμνης και στους αλλοδαπούς όπως και στους ημεδαπούς, ενώ την μικρότερη να έχει ο νομός Λασιθίου στους αλλοδαπούς.

Το διάστημα 2015 έως 2019 η μεταβολή που συμβαίνει στην Κρήτη στις αφίξεις ημεδαπών είναι μεγαλύτερη από αυτή που συμβαίνει στην χώρα καθώς στην Κρήτη αυξήθηκαν οι αφίξεις ημεδαπών κατά 38% με ρυθμό μεταβολής 7% ανά έτος, ενώ στην Ελλάδα η αντίστοιχη μεταβολή ήταν 28% με ταχύτητα 5% ανά έτος. Η μεγαλύτερη αύξηση και ρυθμός μεταβολής καταγράφεται στην περιφερειακή ενότητα του Ρεθύμνου, ενώ την μικρότερη όμως θετική μεταβολή και ταχύτητα αύξησης πραγματοποιήθηκε στην περιφερειακή ενότητα των Χανίων. Στις αφίξεις αλλοδαπών η περιφέρεια Κρήτης υπερτερεί όπως και στις αφίξεις ημεδαπών και συγκεκριμένα η περιφέρεια Κρήτης αυξήθηκε κατά 55% με 9% αύξηση ανά έτος, τα αντίστοιχα στην χώρα ήταν 53% αύξηση με 9% ανά έτος. Την μεγαλύτερη μεταβολή στους αλλοδαπούς όπως και στους ημεδαπούς έχει ο νομός Ρεθύμνου και την μικρότερη αύξηση έχει ο νομός Λασιθίου. Στις διανυκτερεύσεις ημεδαπών η περιφέρεια Κρήτης συγκεντρώνει λίγο μεγαλύτερη αύξηση από την χώρα, η Κρήτη έχει αύξηση 28% με ρυθμό μεταβολής 5% ανά έτος, ενώ η Ελλάδα αύξηση 27% με ταχύτητα 5% ανά έτος συνεπώς περίπου ίδιο ρυθμό και αύξηση. Η μεγαλύτερη αύξηση στις διανυκτερεύσεις ημεδαπών έχει η περιφερειακή ενότητα του Ρεθύμνου και την μικρότερη αύξηση των Χανίων, όπως και στις αφίξεις. Στις διανυκτερεύσεις αλλοδαπών η περιφέρεια αυξήθηκε λιγότερο από την χώρα και συγκεκριμένα, η Κρήτη αυξήθηκε κατά 33% με ρυθμό μεταβολής 6% ανά έτος ενώ στην Ελλάδα αυξήθηκαν οι διανυκτερεύσεις κατά 45% με ταχύτητα 8% ανά έτος. Η αιτία που ενδέχεται να οφείλεται είναι ότι στην Κρήτη αυξάνονται οι διανυκτερεύσεις με μικρότερη ρυθμό και σε λιγότερο βαθμό, είναι το γεγονός ότι η Κρήτη συγκεντρώνει είδη μεγάλα μερίδιο αλλοδαπών από την χώρα, συνεπώς στενεύουν τα περιθώρια που έχει για αύξηση. Την μεγαλύτερη θετική μεταβολή και ρυθμό έχει ο νομός Ηρακλείου, ενώ τη μικρότερη αύξηση και ρυθμό έχει ο νομός Λασιθίου για τις διανυκτερεύσεις αλλοδαπών.

Η περιφέρεια Κρήτης το διάστημα 2015 με 2019 εξειδικεύεται στους αλλοδαπούς, τόσο σε αφίξεις όσο και σε διανυκτερεύσεις που σημαίνει πως συγκεντρώνει μεγαλύτερα μερίδια αλλοδαπών σε σχέση με αυτά που συγκεντρώνει η χώρα συνολικά. Η περιφέρεια Κρήτης σε εξειδίκευση παρουσιάζει την μεγαλύτερη ομοιογένεια, καθώς δεν διαφέρει καμία περιφερειακή ενότητα, όλες εξειδικεύονται στους αλλοδαπούς. Τέλος τα αποτελέσματα από τα δεδομένα που αναλύονται με την μέθοδο ανάλυση απόκλισης συμμετοχής για να προσεγγιστούν οι αιτίες αύξησης των αφίξεων και διανυκτερεύσεων στην περιφέρεια Κρήτη το διάστημα 2015 με 2019 είναι τα παρακάτω. Η Εθνική συνιστώσα είναι η κυρίαρχη που σημαίνει πως η συνολική αύξηση που πραγματοποιήθηκε στην χώρα είναι η κύρια αιτία στην αύξηση σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις που κατέγραψε η Κρήτη. Στις αφίξεις δεύτερος παράγοντας που συμβάλει θετικά είναι το μίγμα συνεπώς το γεγονός ότι η Κρήτη συγκεντρώνει μεγάλα ποσοστά αλλοδαπών της φέρνει περισσότερες αφίξεις και τρίτη αιτία στις αφίξεις, η οποία συμβάλει αρνητικά είναι η ανταγωνιστικότητα, συνεπώς έχει δυνατότητα να βελτιώσει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα με διάφορους τρόπους και να κερδίζει ακόμα

περισσότερες αφίξεις. Στις διανυκτερεύσεις η ανταγωνιστικότητα συμβάλει σε μεγαλύτερο βαθμό με αρνητικό τρόπο και το μίγμα είναι η τρίτη αιτία που συμβάλει σε μικρότερο βαθμό στην συνολική μεταβολή όμως σε θετικό βαθμό. Συνεπώς και εδώ βοηθάει το γεγονός ότι συγκεντρώνει περισσότερους αλλοδαπούς. Οι αριθμοί συμβολής παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας 3.7. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Αφίξεις Κρήτης

ΑΦΙΞΕΙΣ			
ΚΡΗΤΗ			
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΜΙΓΜΑΤΟΣ	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΤΩΝ
1541912	-60737	32715	2019=5048131
-	245471	-39946	2015=3328716
1541912	184734	-7231	1719415

Πηγή: Επεξεργασμένα Δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Πίνακας 3.8. Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής στις Διανυκτερεύσεις Κρήτης

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ			
ΚΡΗΤΗ			
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΜΙΓΜΑΤΟΣ	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΤΩΝ
8901287	-142798	9861	2019=28006885
-	660679	-2561083	2015=21138939
8901287	517881	-2551222	6867946

Πηγή: Επεξεργασμένα Δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Πίνακες 3.9. - 3.10. Μέσα ποσοστά αφίξεων και διανυκτερεύσεων στις νησιωτικές περιφέρειες

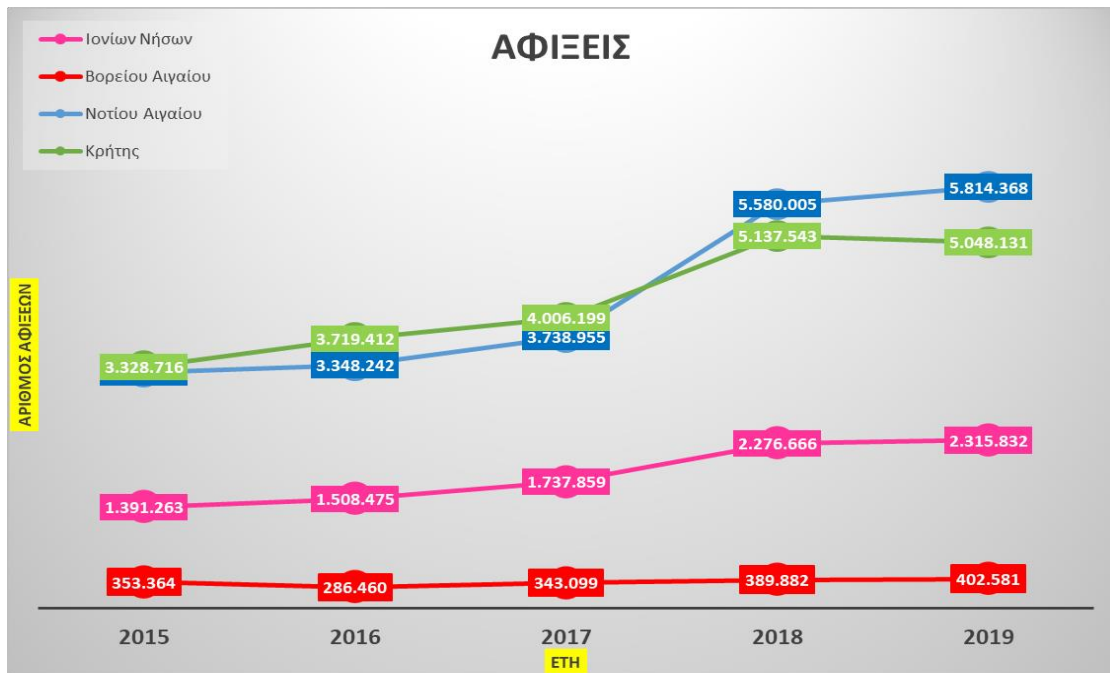
ΜΕΣΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΦΙΞΕΩΝ ΕΤΩΝ 2015-2019 ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΕΙ Η ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ		ΜΕΣΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ ΕΤΩΝ 2015-2019 ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΕΙ Η ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	
Ιονίων Νήσων	8%	Ιονίων Νήσων	11%
Βορείου Αιγαίου	2%	Βορείου Αιγαίου	2%
Νοτίου Αιγαίου	19%	Νοτίου Αιγαίου	25%
Κρήτης	19%	Κρήτης	27%

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής

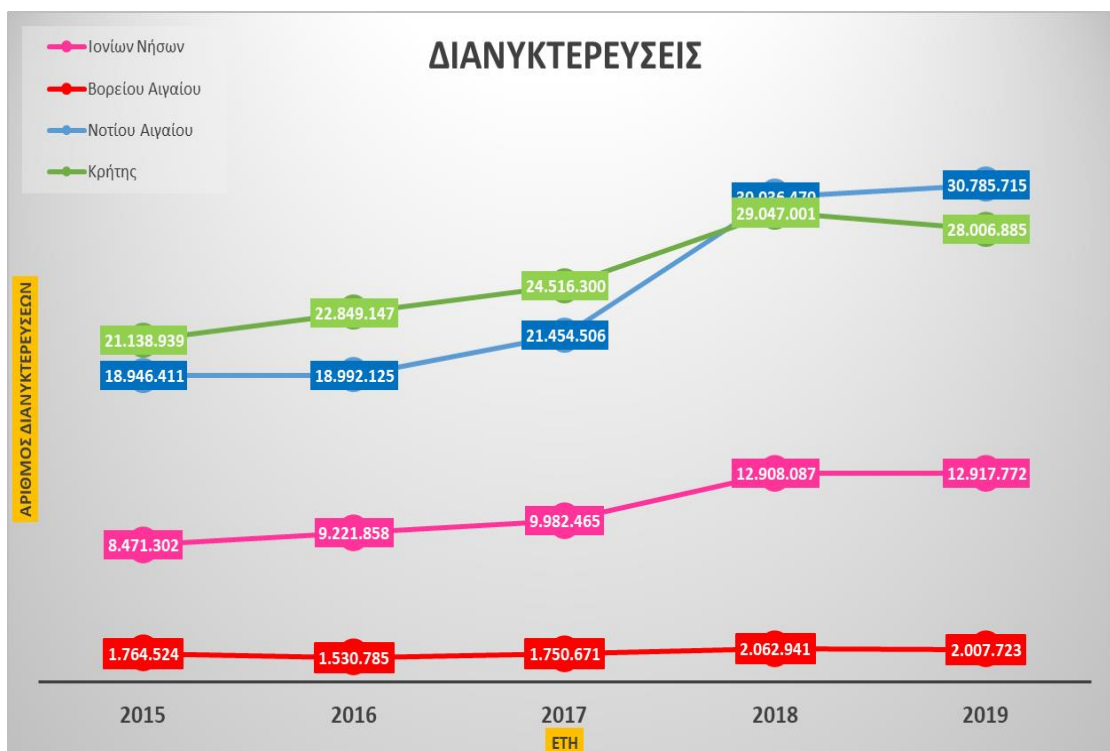

Εικόνα 3.1. Χάρτης εξειδίκευσης αφίξεων στις νησιωτικές περιφέρειες της χώρας

Ο παραπάνω χάρτης δείχνει την εξειδίκευση σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς σε αφίξεις σε όλες τις νησιωτικές περιφέρειες της Ελλάδος όπως αναφέρεται και στο παρών κεφάλαιο παραπάνω, στο πρώτο μέρος της ανάλυσης.

Εικόνα 3.2. Διάγραμμα με μεταβολές στις αφίξεις

Εικόνα 3.3. Διάγραμμα με μεταβολές στις διανυκτερεύσεις

Στα παραπάνω διαγράμματα 3.2. και 3.3. με τις μεταβολές στις αφίξεις και στις διανυκτερεύσεις φαίνεται πως όλες οι νησιωτικές περιφέρειες πορεύονται στην ίδια κατεύθυνση, γεγονός που επιβεβαιώνει τα δεδομένα που προέκυψαν από την μέθοδο απόκλισης-συμμετοχής, πως οι μεταβολές σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις οφείλονται σε μεγαλύτερο βαθμό στις μεταβολές που συμβαίνουν συνολικά στην Ελλάδα.

3.3. Ανάλυση καταλυμάτων στις Νησιωτικές Περιφέρειες της Χώρας

Ιόνια Νησιά

Η περιφέρεια του Ιονίων Νήσων τα έτη 2014 έως 2019 διέθετε κατά μέσο όρο 948 ξενοδοχεία, που αντιστοιχεί στο 10% των ξενοδοχείων της χώρας. Τον μεγαλύτερο αριθμό ξενοδοχείων έχει η περιφερειακή ενότητα της Κέρκυρας και τον μικρότερο της Ιθάκης με μόλις 8 ξενοδοχεία κατά μέσο όρο. Τα κάμπινγκ που διαθέτει ή περιφέρεια Ιονίων Νήσων είναι 24 που αντιστοιχεί στο 8% της Ελλάδας. Στα κάμπινγκ η περιφέρεια εσωτερικά όπως και στα ξενοδοχεία η περιφερειακή ενότητα της Κέρκυρας έχει τον μεγαλύτερο αριθμό, ενώ ο δήμος Ιθάκης δεν έχει καταγραφή κάμπινγκ σύμφωνα με τα δεδομένα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής. Την πενταετία 2015-2019 η δυναμικότητα σε ξενοδοχεία της περιφέρειας αυξήθηκε κατά 5% με ρυθμό περίπου 1% ανά έτος περισσότερο από το 6% μεταβολή που συνέβη στην Ελλάδα. Εσωτερικά την μεγαλύτερη μεταβολή έχει ο νομός Ζακύνθου συνοδευόμενη από τον μεγαλύτερο ρυθμό. Ενώ αμετάβλητη έμεινε η περιφερειακή ενότητα της Ιθάκης. Ο αριθμός των δωματίων αυξήθηκε κατά 11% με ρυθμό 2% ανά έτος μεγαλύτερη μεταβολή από το 6% της χώρας, με την περιφερειακή ενότητα της Ζακύνθου να έχει την μεγαλύτερη μεταβολή, ενώ της Ιθάκης να παραμένει αμετάβλητη, τα δεδομένα συμβαδίζουν με αυτά των ξενοδοχείων όπως ήταν αναμενόμενο. Η πληρότητα των δωματίων στην περιφέρεια ήταν 60% συνεπώς μεγαλύτερο από το 50% πληρότητα που έχει η χώρα. Με την υψηλότερη πληρότητα να έχει ο νομός Ζακύνθου και το χαμηλότερο ο δήμος Ιθάκης. Η πληρότητα ξενοδοχείων στην περιφέρεια εμφανίζουν μια πτωτική πορεία της τάξεως του 5% με μείωση περίπου 1% κάθε έτος. Από τις περιφερειακές ενότητες την μεγαλύτερη θετική μεταβολή έχει ο δήμος Ιθάκης όπου αυξάνεται η πληρότητα. Ενώ την μεγαλύτερη μείωση στην πληρότητα παρουσιάζει η περιφερειακή ενότητα της Ζακύνθου. Συνδυάζοντας τα δεδομένα σχετικά με την πληρότητα δωματίων στην περιφέρεια, στις περιοχές με μεγάλη πληρότητα παρατηρείται μείωση και στις περιοχές με μικρή πληρότητα παρατηρείται αύξηση, θετικό γεγονός για την περιφέρεια. Γενικά φαίνεται πως στις περιφερειακές ενότητες με μεγάλη πληρότητα, αξιοποιείται η ευκαιρία και δημιουργούνται καταλύματα. Όσον αφορά τις θέσεις κάμπινγκ την πενταετία 2015-2019 μειώθηκαν κατά 67% με περίπου 20% μείωση ανά έτος και εσωτερικά την μεγαλύτερη μείωση θέσεων να έχει η Λευκάδα, ενώ καθόλου κάμπινγκ δεν διαθέτει η Ιθάκη. Σύμφωνα με τον δείκτη τοπικής εξειδίκευσης LQ (Location Quotient) που εφαρμόστηκε για την κατηγορία αστέρων συνολικά η περιφέρεια εξειδικεύεται στα ξενοδοχεία 2 αστέρων. Δηλαδή συγκεντρώνει μεγαλύτερο αριθμό 2 αστέρων ξενοδοχεία σε σχέση με τα ξενοδοχεία που 2 αστέρων που συγκεντρώνει η χώρα συγκριτικά με το σύνολο. Ο πίνακας παρακάτω παρουσιάζει αναλυτικά τις εξειδικεύσεις σε όλες τις περιφερειακές ενότητες.

Πίνακας 3.11. Εξειδίκευση σε κατηγορίες ξενοδοχείων με βάση τον αριθμό αστερίων στα Ιόνια Νησιά

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	5_stars	4_stars	3_stars	2_stars	1_stars
	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.
Ιονίων Νήσων	OXI	OXI	OXI	NAI	OXI
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	OXI	OXI	OXI	NAI	OXI
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	NAI	OXI	OXI	NAI	OXI
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΘΑΚΗΣ	NAI	OXI	OXI	NAI	OXI
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	OXI	OXI	OXI	NAI	OXI
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	OXI	OXI	OXI	NAI	OXI

Πηγή: Επεξεργασμένα Δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Βόρειο Αιγαίο

Στην περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου την πενταετία 2015-2019 υπήρχαν κατά μέσο όρο 389 ξενοδοχεία που αντιστοιχεί στο 4% του συνόλου των ξενοδοχείων της χώρας. Εσωτερικά της περιφέρειας ο μεγαλύτερος αριθμός σε ξενοδοχεία προέρχεται από την περιφερειακή ενότητα της Λέσβου, ενώ τον μικρότερο αριθμό η περιφερειακή ενότητα της Λήμνου. Η περιφέρεια διαθέτει μόνο 1 καταγεγραμμένο κάμπινγκ από την Ελληνική Στατιστική Αρχή στην Λήμνο. Όσο αφορά στις μεταβολές στη συνολική δυναμικότητα των ξενοδοχείων διαθέτει αρνητική, όμως μικρή μεταβολή της τάξεως του 1% μείωση και περίπου 0,1% του χρόνου. Την μεγαλύτερη πτώση στον αριθμό είχε η περιφερειακή ενότητα της Ικαρίας και την μεγαλύτερη θετική μεταβολή παρουσίαζε η Λήμνος με τον αντίστοιχο μεγαλύτερο ρυθμό. Ο αριθμός των δωματίων την εξεταζόμενη πενταετία αυξήθηκε κατά 4% με ρυθμό περίπου 1% ανά έτος. Με την μεγαλύτερη μεγέθυνση να συμβαίνει στην περιφερειακή ενότητα της Λήμνου και την μικρότερη άνοδο να πραγματοποιείται στο δήμο Ικαρίας. Το μέσο ποσοστό πληρότητας στα ξενοδοχεία τα έτη 2015-2019 στην περιφέρεια είναι περίπου 35% συνεπώς μικρότερο από το 50% που συγκεντρώνει η Ελλάδα. Η περιφερειακή ενότητα της Σάμου έχει τα λιγότερα κενά δωμάτια καθώς κατέχει τη μεγαλύτερη πληρότητα συνεπώς ευκαιρία για δημιουργία ξενοδοχείων, ενώ στο νομό Χίου τα είδη υπάρχοντα ξενοδοχεία έχουν την μικρότερη πληρότητα στην περιφέρεια. Σχετικά με τη πληρότητα δωματίων στην πενταετία μειώθηκαν συνολικά στην περιφέρεια κατά 10% με ταχύτητα μείωσης 2% ανά έτος. Την μεγαλύτερη μείωση στην πληρότητα έχει ο νομός Χίου, ενώ η περιφερειακή ενότητα της Λήμνου παρέμεινε αμετάβλητη. Επιπροσθέτως όσον αφορά την εξειδίκευση σε κατηγορίες ανάλογα με τα αστέρια που διαθέτουν το Βόρειο Αιγαίο συνολικά εξειδικεύεται στα ξενοδοχεία κατηγορίες 2 και 3 αστέρων. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά οι εξειδικεύσεις σε όλη την περιφέρεια.

Πίνακας 3.12. Εξειδίκευση σε κατηγορίες ξενοδοχείων με βάση τον αριθμό αστέρων στο Βόρειο Αιγαίο

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	5_stars	4_stars	3_stars	2_stars	1_stars
	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.
Βορείου Αιγαίου	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΣΒΟΥ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΗΜΝΟΥ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΑΜΟΥ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΚΑΡΙΑΣ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΙΟΥ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ

Πηγή: Επεξεργασμένα Δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Νότιο Αιγαίο

Η περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου τα έτη 2015-2019 είχε κατά μέσο όρο 2103 ξενοδοχεία που αντιστοιχεί στο 21% των ξενοδοχείων της χώρας. Το μεγαλύτερο αριθμό ξενοδοχείων έχει η περιφερειακή ενότητα της Ρόδου και το μικρότερο της Άνδρου. Όσον αφορά τις μεταβολές στον αριθμό των ξενοδοχείων συνολικά η περιφέρεια σημείωσε αύξηση 4% με ρυθμό κοντά στο 1% ανά έτος μεγαλύτερη μεταβολή από το 2% της Ελλάδος. Την μεγαλύτερη θετική μεταβολή στον αριθμό ξενοδοχείων την πενταετία έχει ο δήμος Σύρου, ενώ την μεγαλύτερη μείωση έχει ο νομός της Τήνου. Στα δωμάτια ο αριθμός αυξήθηκε κατά 14% με ρυθμό 3% περίπου αύξηση ανά έτος μεγαλύτερη μεταβολή από το 6% αύξηση που καταγράφηκε στην χώρα με την μεγαλύτερη αύξηση να προέρχεται από την περιφερειακή ενότητα της

Κώ, ενώ στις Άνδρου δεν καταγράφηκε καμία μεταβολή. Σχετικά με την πληρότητα στα δωμάτια κατά μέσο όρο τη πενταετία ήταν 59% άρα υψηλότερες από το 50% που συγκέντρωσε συνολικά η χώρα. Την μεγαλύτερη πληρότητα δωματίων έχει η περιφερειακή ενότητα της Μυκόνου, ενώ την μικρότερη της Κέας-Κύθνου. Η πληρότητα στα δωμάτια κατά μέσο όρο μειώθηκε κατά 2% στη περιφέρεια. Ανεξάρτητα με τη περιφέρεια συνολικά, αύξηση στην πληρότητα παρουσίασε η περιφερειακή ενότητα της Κέας-Κύθνου που έχει περιθώρια αύξησης σε πληρότητα καθώς έχει το μικρότερο ποσοστό στην περιφέρεια, ενώ η μεγαλύτερη μείωση πηγάζει από την περιφερειακή ενότητα της Τήνου. Σχετικά με τη δυναμικότητα της περιφέρειας στα κάμπινγκ είναι 34 που αντιστοιχεί στο 11% της Ελλάδος, με τον μεγαλύτερο αριθμό να προέρχεται από τις περιφερειακές ενότητες της Πάρου, της Ρόδου, της Τήνου, ενώ της Κάρπαθος δεν έχει καθόλου καταγραφές για κάμπινγκ. Οι θέσεις κάμπινγκ έχουν την εξεταζόμενη πενταετία μια πτωτική τάση της τάξεως του 70% με περίπου 21% μείωση ανά έτος, με την μεγαλύτερη μείωση στις θέσεις να έχει η περιφερειακή ενότητα της Μυκόνου. Τέλος η περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου εξειδικεύεται συνολικά σε ξενοδοχεία που ανήκουν στην κατηγορία 2, 4 και 5 αστέρων. Αναλυτικά οι εξειδικεύσεις παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3.13. Εξειδίκευση σε κατηγορίες ξενοδοχείων με βάση τον αριθμό αστερίων στο Νότιο Αιγαίο

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	5_stars	4_stars	3_stars	2_stars	1_stars
	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.
Νοτίου Αιγαίου	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΡΟΥ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΔΡΟΥ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΗΡΑΣ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΑΣ-ΚΥΘΝΟΥ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΟΥ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΥΚΟΝΟΥ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΞΟΥ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΥ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΝΟΥ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Δωδεκανήσου	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΩ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΔΟΥ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ

Πηγή: Επεξεργασμένα Δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Κρήτη

Η περιφερειακή ενότητα της Κρήτης την πενταετία 2015-2019 που εξετάζει η παρούσα μελέτη είχε κατά μέσο όρο 1584 δηλαδή περίπου το 16% των ξενοδοχείων που έχει η Ελλάδα. Με την περιφερειακή ενότητα των Χανίων να έχει τα περισσότερα ξενοδοχεία ενώ του Λασιθίου να συγκεντρώνει τον μικρότερο αριθμό. Οι μεταβολές που καταγράφονται την πενταετία συνολικά στην Κρήτη είναι 4% με ταχύτητα 1% αύξηση ανά έτος μεγαλύτερο του 2% μεταβολή που είχε η Ελλάδα. Η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφηκε στο νομό Ηρακλείου, ενώ αμετάβλητος παρέμεινε του Λασιθίου. Η αύξηση των δωματίων συμβαδίζει με την αύξηση των ξενοδοχείων και είναι 11% αύξηση με περίπου 2% ανά έτος, και εδώ μεγαλύτερη μεταβολή από την χώρα που κατέγραψε 6% αύξηση. Μεγαλύτερη αύξηση σε δωμάτια έχει όπως και στα ξενοδοχεία ο νομός Ηρακλείου, ενώ του Λασιθίου ήταν αμετάβλητος σε αριθμό ξενοδοχείων. Το μέσο ποσοστό πληρότητας δωματίων που συγκεντρώνει η περιφέρεια είναι 62%

συνεπώς μεγαλύτερο από το αντίστοιχο της Ελλάδας που ήταν 50%. Την μεγαλύτερη πληρότητα σε δωμάτια έχει η περιφερειακή ενότητα Ηρακλείου, ενώ τη μικρότερη των Χανίων που έχουν τον μεγαλύτερο αριθμό ξενοδοχείων γεγονός που δείχνει πως δεν έχει άλλα περιθώρια για αύξηση ξενοδοχειακών μονάδων, καθώς και τα υπάρχοντα δεν εξαντλούν τις δυναμικότητες τους. Η πληρότητα δωματίων στην περιφέρεια μειώθηκε κατά 8%, με 2% μείωση ανά έτος, όπου την μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζει ο νομός Ρεθύμνης, γεγονός που δικαιολογεί το ότι παρόλο που έχει τις μεγαλύτερες αφίξεις και διανυκτερεύσεις δεν αυξάνονται τα ξενοδοχεία καθώς αρκούν τα είδη υπάρχοντα για να καλύψουν την ζήτηση. Και την μικρότερη μείωση σε πληρότητα δωματίων έχει ο νομός Ηρακλείου που κατέχει και τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση σε ξενοδοχεία και δωμάτια. Συνεπώς ακόμη υπάρχει ευκαιρία για αύξηση επενδύσεων και δημιουργία ξενοδοχείων. Την πενταετία η περιφέρεια περιλαμβάνει 15 κάμπινγκ που αντιστοιχεί στο 5% της χώρας με τα περισσότερα να είναι στο νομό Χανίων και τα λιγότερα στο νομό Λασιθίου. Οι θέσεις κάμπινγκ την πενταετία μειώθηκαν κατά 68% με μείωση 21% ανά έτος με την μεγαλύτερη μείωση στα Χανιά και την μικρότερη στο Λασιθί που έχει είδη τις λιγότερες θέσεις, συνεπώς δεν μπορεί να μειώσει σε μεγάλο βαθμό. Επιπροσθέτως σύμφωνα με την ανάλυση εξειδίκευσης στην κατηγορία ξενοδοχείων ανάλογα με τον αριθμό αστερών που πραγματοποιήθηκε με τον δείκτη τοπικής ειδίκευσης LQ προκύπτει, πως συνολικά η περιφέρεια συγκεντρώνει μεγαλύτερο αριθμό σε ξενοδοχεία 4 και 5 αστερών συγκριτικά με τα αντίστοιχα ποσοστά σε σχέση με τον συνολικό αριθμό όλων των κατηγοριών που κατέχει η Ελλάδα. Παρακάτω ο πίνακας δείχνει αναλυτικά τις εξειδικεύσεις.

Πίνακας 3.14. Εξειδίκευση σε κατηγορίες ξενοδοχείων με βάση τον αριθμό αστερίων στη Κρήτη

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	5_stars	4_stars	3_stars	2_stars	1_stars
	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.	Ξενοδοχ.
Κρήτης	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ

Πηγή: Επεξεργασμένα Δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή

Συμπεράσματα

Ο τουρισμός είναι μια δραστηριότητα που υπήρχε από την αρχαιότητα, όμως ως οργανωμένη δραστηριότητα είναι πρόσφατη, συνεπώς έχει μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης, κατά συνέπεια και οι περιφέρειες που στηρίζονται στον τουρισμό. Οι νησιωτικές περιφέρειες βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στο τουρισμό όπως φαίνεται από την συμμετοχή του στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Συνεπώς οι αφίξεις και οι διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχεία καταλύματα και κάμπινγκ, είναι πολύ σημαντικά μεγέθη για διερεύνηση. Από την ανάλυση των αφίξεων των διανυκτερεύσεων στα καταλύματα των νησιωτικών περιφερειών της Ελλάδος τα έτη 2015-2019 προκύπτει, πως οι νησιωτικές περιφέρειες μεγεθύνονται περισσότερο και με μεγαλύτερη ταχύτητα από την χώρα, συνεπώς δημιουργούν ευκαιρίες για απασχόληση, επενδύσεις και οικονομική ανάπτυξη πιο συγκεκριμένα.

Η περιφέρεια Ιονίων Νήσων εξειδικεύεται σε αλλοδαπούς, με εξαίρεση την περιφερειακή ενότητα της Ιθάκης που συγκεντρώνει μεγαλύτερο ποσοστό ημεδαπών συγκριτικά με τα ποσοστά της Ελλάδας και η περιφερειακή ενότητα της Λευκάδας που στις διανυκτερεύσεις ακολουθεί την περιφερειακή ενότητα της Ιθάκης και όχι το σύνολο της περιφέρειας. Τις περισσότερες αφίξεις και διανυκτερεύσεις στην περιφέρεια έχει η περιφερειακή ενότητα της Κέρκυρας, ενώ τις λιγότερες η περιφερειακή ενότητα της Ιθάκης. Οι Έλληνες τουρίστες παραμένουν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στη περιφερειακή ενότητα της Κεφαλληνίας, ενώ οι αλλοδαποί στην περιφερειακή ενότητα της Ζακύνθου. Οι ημεδαποί την πενταετία αύξησαν τις αφίξεις και τις διανυκτερεύσεις σε μεγαλύτερο βαθμό στην περιφερειακή ενότητα της Κέρκυρας, ενώ οι αλλοδαποί στην περιφερειακή ενότητα της Λευκάδας. Η αύξηση που καταγράφηκε στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις από το 2015 έως το 2019, οφείλεται στο μεγαλύτερο βαθμό από την αύξηση που παρατηρείται στην χώρα. Ακολουθεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιφέρειας και λιγότερο συμβάλει στην αύξηση είναι το μίγμα. Ενδιαφέρων θα είχε η περισσότερη ανάλυση για το ποιο είναι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που συμβάλει στην μεγέθυνση της περιφέρειας. Η περιφερειακή ενότητα της Κεφαλονιάς παρουσιάζει ενδιαφέρων για επένδυση σε ξενοδοχειακά καταλύματα, καθώς έχει είδη υψηλή πληρότητα και παρουσιάζει αύξηση την εξεταζόμενη πενταετία. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως συνολικά η περιφέρεια εξειδικεύεται στα ξενοδοχεία 2 αστέρων, συνεπώς μια επένδυση σε τέτοια κατηγορία χρειάζεται μεγαλύτερη προσοχή διότι ενδεχόμενος να επαρκούν τα είδη υπάρχοντα.

Η περιφέρεια του Βόρειου Αιγαίου συγκέντρωσε μεγαλύτερο ποσοστά ημεδαπών στις αφίξεις και στις διανυκτερεύσεις σε σχέση με των χώρα, το ίδιο μοτίβο ισχύει σε όλες τις περιφερειακές ενότητες εκτός από της Σάμου που εξειδικεύεται στους αλλοδαπούς. Σε αφίξεις αλλά και διανυκτερεύσεις το μεγαλύτερο μέρος προέρχεται από την περιφερειακή ενότητα της Λέσβου, ενώ οι λιγότερες από της Ικαρίας. Μεγαλύτερο χρονικό διάστημα τόσο οι ημεδαποί όσο και οι αλλοδαποί μένουν στην Σάμο. Σχετικά με τις μεταβολές οι αλλοδαποί αυξάνονταν στην περιφέρεια λιγότερο από ότι αυξάνονται στην Ελλάδα. Ενώ οι ημεδαποί περισσότερο από τον μέσο όρο της χώρας. Στις αφίξεις η μεγαλύτερη αύξηση σε ημεδαπούς πραγματοποιήθηκε στην περιφερειακή ενότητα της Λήμνου, ενώ για τους αλλοδαπούς στην περιφερειακή ενότητα της Σάμου. Στις διανυκτερεύσεις το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης έχει στους ημεδαπούς και αλλοδαπούς η περιφερειακή ενότητα της Σάμου. Οι μεταβολές που συνέβησαν στις αφίξεις και στις διανυκτερεύσεις οφείλονται σε μεγαλύτερο βαθμό στην

μεταβολή που συνέβη στην Ελλάδα συνολικά. Ο ρυθμός που αυξάνονται οι αφίξεις και οι διανυκτερεύσεις στην περιφέρεια είναι μικρότερο σε σχέση με την Ελλάδα συνολικά, έτσι το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα συμβάλει αρνητικά και μειώνει τις αφίξεις. Το μίγμα, δηλαδή πως συγκεντρώνει μεγαλύτερα ποσοστά ημεδαπών σε σχέση με τα ποσοστά που συγκεντρώνει η Ελλάδα βοηθάει συμβάλλοντας το μικρότερο βαθμό αλλά θετικά στις αφίξεις, ενώ αρνητικά στις διανυκτερεύσεις. Όσο αφορά τα ξενοδοχεία της περιφέρειας έχουν χαμηλότερες πληρότητας από τη μέση πληρότητα της Ελλάδας και παρουσιάζει πτώση άρα μια επένδυση χρειάζεται προσεκτική μελέτη για τις ανάγκες της εκάστοτε περιφερειακής ενότητας. Και ακόμα μεγαλύτερη προσοχή χρειάζεται αν επιθυμεί κάποιος να επενδύσει σε ξενοδοχεία της κατηγορίας 2 και 3 αστέρων που η περιφέρεια εξειδικεύεται.

Η περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου συνολικά εξειδικεύεται σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις σε αλλοδαπούς καθώς οι περισσότερες περιφερειακές ενότητες ακολουθούν αυτή την σύνθεση. Οι περισσότερες αφίξεις για ημεδαπούς και αλλοδαπούς συγκεντρώνονται στην περιφερειακή ενότητα της Ρόδου, ενώ οι λιγότερες για ημεδαπούς στην περιφερειακή ενότητα της Καρπάθου, ενώ για αλλοδαπούς στην περιφερειακή ενότητα της Κέας-Κύθνου. Στις διανυκτερεύσεις για ημεδαπούς και αλλοδαπούς το μεγαλύτερο ποσοστό έχει η περιφερειακή ενότητα της Ρόδου και το μικρότερο της Κέας-Κύθνου όπως και στους ημεδαπούς. Μεγαλύτερο χρονικό διάστημα οι ημεδαποί μένουν στην περιφερειακή ενότητα της Καρπάθου ενώ οι αλλοδαποί στην περιφερειακή ενότητα της Κώ. Οι αφίξεις και οι διανυκτερεύσεις για τους αλλοδαπούς αυξήθηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό και ρυθμό την πενταετία στην περιφερειακή ενότητα της Κέας-Κύθνου, ενώ σε μικρότερο στην περιφερειακή ενότητα της Ρόδου. Για τους ημεδαπούς την μεγαλύτερη αύξηση στις αφίξεις κατέχει η περιφερειακή ενότητα της Θήρας, ενώ στις διανυκτερεύσεις η περιφερειακή ενότητα της Νάξου. Στις αφίξεις και διανυκτερεύσεις των ημεδαπών, τα μικρότερα ποσοστά αύξησης έχει η περιφερειακή ενότητα της Τήνου. Η αύξηση σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις που καταγράφηκε την πενταετία στην περιφέρεια οφείλεται σε μεγαλύτερο βαθμό στην συνολική αύξηση που παρατηρείται στην Ελλάδα. Ακολουθεί η ανταγωνιστικότητα της περιφέρειας, δηλαδή αυξάνεται σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι η Ελλάδα. Η τρίτη συνιστώσα που συμβάλλει θετικά είναι του μίγματος. Προσεκτική ανάλυση χρειάζεται όταν κάποιος επιθυμεί να επενδύσει στη περιφέρεια σε ξενοδοχεία κατηγορίας 2, 4 και 5 αστέρων. Η περιφερειακή ενότητα της Μυκόνου αποτελεί ευκαιρία για επένδυση καθώς συγκεντρώνει τη μεγαλύτερη πληρότητα σε δωμάτια και συνεχίζει να αυξάνεται. Εάν φυσικά και οι άλλοι παράγοντες που θα εξεταστούν και ενδιαφέρουν τον εκάστοτε επιχειρηματία είναι ευνοϊκοί.

Η περιφέρεια της Κρήτης σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις εξειδικεύεται σε αλλοδαπούς. Αποτελεί την πιο ομοιογενή περιφέρεια, καθώς καμία ενότητα δεν διαφοροποιείται από το σύνολο. Οι περισσότερες αφίξεις και διανυκτερεύσεις σε αλλοδαπούς και ημεδαπούς προέρχονται από την περιφερειακή ενότητα του Ηρακλείου, ενώ οι λιγότερες από την περιφερειακή ενότητα του Λασιθίου. Μεγαλύτερο χρονικό διάστημα επιλέγουν τόσο οι ημεδαποί όσο και οι αλλοδαποί να παραμείνουν στην περιφερειακή ενότητα του Ρεθύμνου. Στους ημεδαπούς την πενταετία σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις μεγαλύτερη αύξηση καταγράφηκε στο νομό του Ρεθύμνου και η μικρότερη στο νομό των Χανίων. Για τους αλλοδαπούς στις αφίξεις την μεγαλύτερη αύξηση κατέχει και πάλι η περιφερειακή ενότητα του Ρεθύμνου, ενώ στις διανυκτερεύσεις η περιφερειακή ενότητα του Ηρακλείου. Την μικρότερη αύξηση σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις αλλοδαπών έχει η περιφερειακή ενότητα του Λασιθίου. Σε μεγαλύτερο βαθμό στην συνολική αύξηση σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις συμβάλει το γεγονός πως αυξήθηκαν γενικά σε όλη την Ελλάδα στις αφίξεις και διανυκτερεύσεις. Ο δεύτερος παράγοντας που συμβάλει, όμως σε αρνητικό βαθμό μειώνοντας τις, είναι η ανταγωνιστικότητα. Και αυτό το γεγονός είναι ενδιαφέρον να αναλυθεί ο λόγος που συμβαίνει. Και η τρίτη συνιστώσα που συμβάλει στον μικρότερο βαθμό όμως θετικά στις αφίξεις και αρνητικά στις διανυκτερεύσεις είναι το μίγμα δηλαδή πως έχει μεγαλύτερα ποσοστά αλλοδαπών

σε σχέση με ημεδαπούς συγκριτικά με τα αντίστοιχα της Ελλάδος. Ευκαιρία για επένδυση σε ξενοδοχειακά καταλύματα αποτελεί ο νόμος Ηρακλείου που έχει υψηλά ποσοστά πληρότητας και έχουν αρχίσει να μειώνονται όμως η μείωση είναι μικρή που σημαίνει πως έχει ακόμα περιθώρια για επένδυση. Προσεκτική ανάλυση χρειάζεται να πραγματοποιηθεί σε επενδύσεις 4 και 5 αστερών, καθώς εξειδικεύεται συνολικά η Κρήτη, δηλαδή στα συνολικά καταλύματα έχει περισσότερα 4 και 5 από αυτά που έχει η χώρα στο δικό της μίγμα, συνεπώς δεν είναι βέβαιο ότι θα χρειαστεί μια επένδυση αυτής της κατηγορίας.

Βιβλιογραφία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Griffin, R. & Pustay, M., 2018. *Διεθνείς Επιχειρήσεις & Επιχειρηματικότητα Μια Διοικητική Οπτική*. 8^η Έκδοση. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. INSETE., 2015. 'Οδικός Χάρτης Εξειδίκευσης Δράσεων Τομέα Τουρισμού, Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, 11, [Διαδίκτυο]. Νοέμβριος Διαθέσιμο στο: <https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/02/Executive-Summary-Οδικός-Χάρτης-Περιφέρειας-ΒΟΡΕΙΟΥ-ΑΙΓΑΙΟΥ.pdf> [Πρόσβαση 29 Μαρτίου 2021].
3. INSETE., 2020a. 'ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ'., *Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2019*, 183, [Διαδίκτυο]. Δεκέμβριος Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/05/20-12_Ionian_Islands.pdf [Πρόσβαση 29 Μαρτίου 2021].
4. INSETE., 2020b. 'ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ'., *Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2019*, 183, [Διαδίκτυο]. Δεκέμβριος Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/05/20-12_North_Aegean.pdf [Πρόσβαση 29 Μαρτίου 2021].
5. INSETE., 2020c. 'ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ'., *Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2019*, 227, [Διαδίκτυο]. Δεκέμβριος, Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/05/20-12_South_Aegean.pdf [Πρόσβαση 29 Μαρτίου 2021].
6. INSETE., 2020d. 'ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ'., *Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2019*, 187, [Διαδίκτυο]. Δεκέμβριος, Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/05/20-12_Crete.pdf [Πρόσβαση 29 Μαρτίου 2021].
7. INSETE., 2016a. 'Marketing Plan, τουριστικού προϊόντος- Ιόνια Νησιά', *ΟΔΙΚΟΣ Χάρτης 2015-2020, εξειδίκευση δράσεων Τομέα του τουρισμού*, 536, [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/02/marketing_plan_ionian_islands.pdf [Πρόσβαση 29 Μαρτίου 2021].
8. INSETE., 2016b. 'Marketing Plan, τουριστικού προϊόντος- Νοτίου Αιγαίου, *ΟΔΙΚΟΣ Χάρτης 2015-2020, εξειδίκευση δράσεων Τομέα του τουρισμού*, 536, [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/02/MRKTNG-PLAN-NOTIOY-AIGAIΟΥ_compressed.pdf [Πρόσβαση 29 Μαρτίου 2021].

9. Βαμιεδάκης, Μιχάλης., 2016. 'Προοπτικές Ενδυνάμωσης της Κρήτης ως Τουριστικό Προορισμό', SETE.GR, 38, [Διαδίκτυο]. Ιούλιος, Διαθέσιμο στο: <https://sete.gr/media/5272/160706-ekdilosi-perifereias-kritis-sete-parousiasi-m-vamiedakis.pdf> [Πρόσβαση 29 Μαρτίου 2021].
10. Ζαχαράτος, Γ., 1999. *Οικονομική του Τουρισμού και Οργάνωση των Τουριστικών Ταξιδιών*, Πάτρα, Εκδόσεις ΕΑΠ.
11. Ηγουμενάκης, Ν. & Κραβαρίτης Κ. 2004. *Τουρισμός Βασικές Έννοιες*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
12. Ίκκος, Α. & Κουτσός, Ζ., 2020. *Η συμβολή του Τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2019*. INSETE, 20, [Διαδίκτυο], Σεπτέμβριος, Διαθέσιμο στο: https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/09/20_09_Tourism_and_Greek_Economy_2018-2019.pdf [Πρόσβαση 3 Απριλίου 2021].
13. Καλατζή, Ο. & Τσιώτας, Δ., 2010. *Κριτική Θεώρηση του θεσμικού πλαισίου των Περιοχών Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΟΤΑ): Η περίπτωση της Μεσσηνίας στη ΝΔ Ελλάδα 2010* Χωροταξία-Πολεοδομία-Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα, Ελλάδα-Μεσόγειος, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλία, σσ. 257-272, [Διαδίκτυο], Ιούνιος Διαθέσιμο στο: https://www.researchgate.net/publication/317952812_KRITIKE_THEORESE_TOU_THESMIKOU_PLAISIOU_TON_PERIOCHON_OLOKLEROMENES_TOURISTIKES_ANAPTYXES_POTA_E_PERIPTOSE_TES_MESSENIAS_STE_ND_ELLADA [Πρόσβαση 18 Απριλίου 2021].
14. Κοκκώσης, Χ. & Τσάρτας, Π., 2019. *ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ*, 2^η Έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ.
15. Ξανθός, Γ., 2016. Μια προτεινόμενη χρήση της μεθόδου Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής, *Κείμενα Περιφερειακής Επιστήμης*. VII (1), σσ. 23-29, [Διαδίκτυο]. Δεκέμβριος, Διαθέσιμο στο: http://www.rsijournal.eu/Foreign/Greek/KPE_Dec_2016.pdf [Πρόσβαση 11 Απριλίου 2021].
16. Ξανθός, Γ., 2005. *Χρησιμοποιώντας το EXCEL για Στατιστική Ανάλυση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
17. Πολύζος, Ζ., 2019. *ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ*. 2^η Έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ.
18. Πολύζος, Ζ., 2002. Ανάλυση Παραγόντων Επιρροής και Εμπειρική Διερεύνηση Εσωτερικών Τουριστικών Ροών στην Ελλάδα, *ΤΟΠΟΣ*, τεύχος 18-19, σσ. 87-108. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: https://www.academia.edu/39501417/Ανάλυση_προσδιοριστικών_παραγόντων_της_τουριστικής_ελκυστικότητας_των_νομών_την_Ελλάδας [Πρόσβαση 15 Απριλίου 2021].
19. Πρινωτάκη, Μ. & Καψής, Δ., 2008. Οι επιδράσεις του τουρισμού στην οικονομία, *Αγορά χωρίς Σύνορα*, 13(3), σσ. 179-192. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο

στο: <https://www.yumpu.com/fr/document/view/22492576/> [Πρόσβαση 12 Μαρτίου 2021].

20. Στατήρη, Η. 2011. *Διερεύνηση των Επιπτώσεων του Τουρισμού σε μια Χώρα Υποδοχής Επιλεγμένων Προϊόντων που Συνθέτουν την Τουριστική Κατανάλωση: Σχέση Εγχώριας Παραγωγής και Εισαγωγής*, Μεταπτυχιακή Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: https://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/5044/3/Nimertis_Statiri.pdf [Πρόσβαση 10 Μαρτίου 2021].
21. Σφακιανάκης. Μ., 2000. *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*. Αθήνα: Έλλην.
22. Πηγή εικόνας με χάρτη στο εξώφυλλο και στις εξειδικεύσεις: <https://blogs.sch.gr/165dimath/2014/09/16/χαρτησ-ελλαδασ-για-ζωγραφικη/> [Πρόσβαση 1 Απριλίου 2021].
23. Πηγή για συλλογή δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν στην ανάλυση είναι η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) πιο συγκεκριμένα **1 Μέρος** της ανάλυσης: 3.2. Ανάλυση Αφίξεων και Διανυκτερεύσεων στις Νησιωτικές Περιφέρειες της Ελλάδος ΕΛΣΤΑΤ, 2015-2019. Βιομηχανία Εμπόριο, Υπηρεσίες, Μεταφορές→ Τουρισμός→ Ξενοδοχεία, κάμπινγκ και ενοικιαζόμενα καταλύματα→ 03. Αφίξεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ, κατά Περιφερειακή Ενότητα /04. Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ, κατά Περιφερειακή Ενότητα. **2 Μέρος** της ανάλυσης: 3.3. Ανάλυση καταλυμάτων στις Νησιωτικές Περιφέρειες της Χώρας ΕΛΣΤΑΤ, 2015-2019. Βιομηχανία Εμπόριο, Υπηρεσίες, Μεταφορές→ Τουρισμός→ Ξενοδοχεία, κάμπινγκ και ενοικιαζόμενα καταλύματα→ 01 Δυναμικότητες καταλυμάτων ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ, 0,2 ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 12. Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου, κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο, [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμα στις παρακάτω διευθύνσεις: <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/STO12/2015>
<https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/STO12/2016>
<https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/STO12/2017>
<https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/STO12/2018>
<https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/STO12/2019>
[Πρόσβαση 1 Μαρτίου 2021]

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Boyer, M., 1972, 1982. *Le tourisme*. Ed. Seuil, Peuple et Culture, Paris.
2. Cassou, J., 1967. *Du voyage au tourisme*. Communisation no 19, Le Seuil, Paris.
3. Kaspar, C., 1975. *Die Tourismuslehre im Grundriß*. Stuttgart: Haupt.
4. Krapf, K., 1964. *La consommation touristique*. CET. Lol. Les cahiers du Tourisme, Etudes et memoires, no2, Aiz-en-Provence.

5. Page, J., 2003. *Tourism Management :An Introduction*, Butterworth-Heinemann.
6. Pendrana, M. 2013. Local economic development policies and tourism. An approach to sustainability and culture, *Science Inquiry Journal*, Vol.V.(1),pp. 91-99. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: http://www.rsijournal.eu/ARTICLES/June_2013/5.pdf [Πρόσβαση 20 Απριλίου 2021].
7. Polyzos, S. & Niavis, S., 2013. *Spatial Analysis of Religious Tourism in Greece*, *Tourism Today*, vol. 13, pp79-93.
8. Tribe, J.,2011. *The Economics of Recreation. Leisure and Tourism*. 4th Edition. London: Imprint Routledge
9. UNWTO., 2020, covid-19 tourism recovery technical assistance package, *unwto releases a covid-19 technical assistance package for tourism recovery*, 27, [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-05/COVID-19-Tourism-Recovery-TA-Package_8%20May-2020.pdf [Πρόσβαση 5 Απριλίου 2021].